

Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΖΑΜΠΡΑ ΑΦΡΟΔΙΤΗ
ΜΥΡΘΙΑΝΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2007

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

Η ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΑΝ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1 Σκοπός και στόχος της μελέτης περί πολιτιστικού τουρισμού στον νομό Ηρακλείου Κρήτης.

Σημαντικός Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να γνωστοποιήσει και να πληροφορήσει το πόσο πλούσιος είναι αυτός ο τόπος σε πολιτισμό. Μέσα στην εργασία ξετυλίγονται με αναλυτικό τρόπο θέματα για τα οποία αξίζει να ενημερωθεί ο αναγνώστης.

Ο πλούσιος και μεγαλοπρεπής αρχαίος και νεότερος πολιτισμός της Κρήτης και του Ηρακλείου συγκεκριμένα, είναι ικανός να συνδυαστεί με υπέροχες διακοπές. Στόχος του πολιτιστικού τουρισμού είναι να γνωρίσει ο καθένας το νησί από τα πολύ παλιά χρόνια ως τώρα, να δει τις ομορφιές του και να γνωρίσει τα ήθη και έθιμα του νησιού καθώς και σπουδαία ευρήματα με τους αμέτρητους θησαυρούς που θα δει στα μουσεία.

Με λίγα λόγια να γνωρίσει τον πολιτισμό του τόπου αυτού από την αρχαιότητα ως το σήμερα μέσα από τη διαδικασία του Πολιτιστικού Τουρισμού.

1.2 ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Κεφάλαιο 1^ο: Αναφέρεται συνοπτικά στο γενικό σύνολο της εργασίας

Κεφάλαιο 2^ο: Το δεύτερο κεφάλαιο βασίζεται στην διερεύνηση του πολιτιστικού και μορφωτικού τουρισμού, αναλύοντας και εξηγώντας την έννοια τους. Ακόμα αναφέρει καινούρια κεφάλαια στον τουρισμό ως κομμάτι του πολιτιστικού τουρισμού.

Κεφάλαιο 3^ο: Σ' αυτό το κεφάλαιο έχει γίνει πιο συγκεκριμένη μελέτη γύρω από το Ηράκλειο και αναλύεται ο πολιτιστικός τουρισμός σαν ένα από τα σημαντικότερα είδη τουρισμού. Στην συνέχεια γίνεται αναφορά στα πολιτιστικά χαρακτηριστικά του και στη συνεισφορά του στον συνολικό τουρισμό, όπως πώς και πού μπορούμε να ανακαλύψουμε τον πολιτιστικό τουρισμό στο Ηράκλειο Κρήτης.

Κεφάλαιο 4^ο: Εδώ γίνεται αναφορά ακόμα πιο εξειδικευμένα. Σ' αυτό το κεφάλαιο αναφέρεται ο πολιτιστικός τουρισμός στο Ηράκλειο. Αναφέρονται συγκεκριμένα στοιχεία για το θέμα που διερευνούμε, δηλαδή, τα μειονεκτήματα, την παρούσα κατάσταση, τα πλεονεκτήματα όπως και τα οφέλη στην ανάπτυξή του. Γίνεται επίσης αναφορά σε σημαντικές προσωπικότητες που συνέβαλαν στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στο Ηράκλειο.

Κεφάλαιο 5^ο: Στο προτελευταίο κεφάλαιο της εργασίας βρίσκονται σχεδιαγράμματα και πίνακες που απεικονίζουν ποσοτικά δεδομένα του πολιτιστικού τουρισμού, συνεντεύξεις και ένα ερωτηματολόγιο που πραγματοποιήθηκε για να εξακριβωθεί τι ακριβώς αναζητούν οι τουρίστες γύρω από τον πολιτιστικό τουρισμό και αν είναι ευχαριστημένοι και ικανοποιημένοι με τον τρόπο που αναδεικνύετε στο Ηράκλειο Κρήτης.

Κεφάλαιο 6^ο: Στο τελευταίο κεφάλαιο έχουμε τοποθετήσει τα συμπεράσματα, αποτελέσματα, και προτάσεις γύρω από όλη την έρευνα που έχουμε κάνει και αναφέρουμε σχέδια και μελλοντικές προοπτικές του πολιτιστικού τουρισμού στο Ηράκλειο Κρήτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Αναδεικνύοντας τον πολιτιστικό τουρισμό

2.1 Κρήτη

Τόπος με πλούσιο μυθολογικό και ιστορικό παρελθόν, η Κρήτη, το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας και το πέμπτο της Μεσογείου, αποτέλεσε από αρχαιοτήτων χρόνων σταυροδρόμι λαών και πολιτισμών. Επτά χιλιάδες χρόνια ιστορικής πορείας, λαμπροί πολιτισμοί, αλλά και πολυάριθμοι κατακτητές άφησαν την σφραγίδα τους στο νησί, προσδίδοντάς του την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του. Η Κρήτη χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη ποικιλία και τις εναλλαγές του τοπίου. Ψηλά βουνά με λίγες εύφορες κοιλάδες ανάμεσα τους, μεγάλα και μικρότερα οροπέδια, φαράγγια με άγρια ομορφιά, με πιο γνωστό αυτό της Σαμαριάς, η Κρήτη μαγεύει με την πολυμορφία της κάθε επισκέπτη. Το ίδιο και οι Κρητικοί αυθεντικοί και απλοί στις εκδηλώσεις τους, με έντονο το αίσθημα της φιλοξενίας, με αγάπη για την παράδοση και τα πατροπαράδοτα έθιμα του τόπου τους γίνονται γρήγορα αγαπητοί σε όποιον τους γνωρίσει.

2.2 Χαρακτηριστικά Πληθυσμού

-

Εξέλιξη του Πληθυσμού

Ο πληθυσμός της Κρήτης ανερχόταν το 1991 στους 536.980 κατοίκους. Η εξέλιξη του πληθυσμού της Περιφέρειας σε σχέση με τον πληθυσμό της Ελλάδος από το 1951 έως το 1991 παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα 1

- διάγραμμα 1

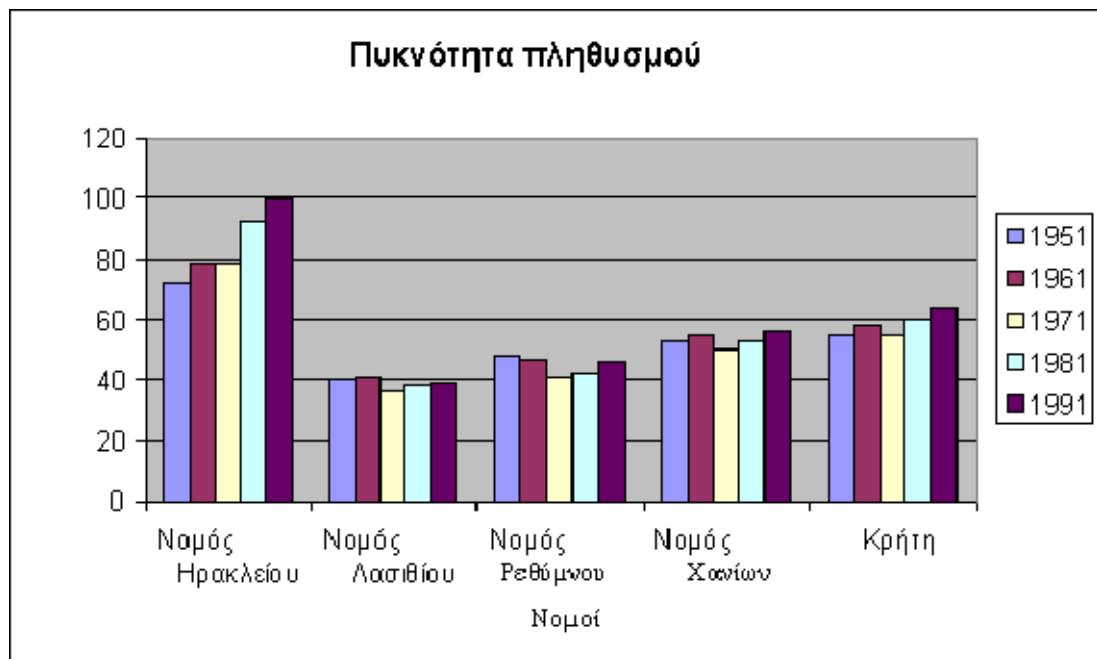
Πίνακας 1: Πληθυσμός της Ελλάδας 1951-1991

-

Γεωγραφική Θέση / Έτος	1951	1961	1971	1981	1991
Κρήτη	462124	483258	456642	502165	536980
Ελλάδα	7632801	8388553	8768641	9740417	10264156

Πηγή : Μελέτη για την αγορά εργασίας

Διάγραμμα 1 : Εξέλιξη του Πληθυσμού, 1951-1991

Πηγή : Μελέτη Αγοράς Εργασίας, 1994 - ΕΣΥΕ Απογραφή 1961-1981

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι κατά τη διάρκεια 1951-1991, ο πληθυσμός της Κρήτης αυξήθηκε με ρυθμό 16%.

Ο πίνακας 2, παρουσιάζει την εξέλιξη του πληθυσμού της Περιφέρειας κατά Νομό κατά τη διάρκεια 1951-1991 καθώς και την έκταση σε τετραγ. χιλιόμετρα.

Πίνακας 2: Έκταση σε km² και πληθυσμός των Νομών της Κρήτης

Νομοί	Έκταση	1951	1961	1971	1981	1991
Ηράκλειο	2641	189637	208374	209670	243622	263868
Λασιθί	1823	73784	73880	66226	70053	70762
Ρέθυμνο	1496	72179	69943	60949	62634	69290
Χανιά	2375	126524	131061	119797	125856	133060
Κρήτη	8335	462124	483258	456642	502165	536980

Πηγή : Μελέτη για την αγορά εργασίας

2.3 Πρώτα από όλα Τι εννοούμε όταν αναφερόμαστε στον τουρισμό;

Μπορούμε να μιλήσουμε γενικά για τον τουρισμό; Προφανώς όχι. Θα πρέπει να ξεχωρίσουμε τελείως τον εξωτερικό από τον εσωτερικό τουρισμό. Όχι μόνο γιατί οι ανάγκες του ντόπιου από τον ξένο τουρίστα είναι διαφορετικές, αλλά γιατί και στο πεδίο της οικονομίας έχουμε να κάνουμε με δυο τελείως διαφορετικά θέματα. Ο εσωτερικός τουρισμός δεν αφορά στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας. Είναι απλώς ένα μέσο μεταφοράς πόρων από ορισμένες περιοχές σε άλλες.

Βγάζουμε χρήματα από την μια τσέπη μας και τα μεταφέρουμε στην άλλη (πληρώνοντας τον αντίστοιχο Φ.Π.Α.- όταν τον πληρώνουμε –στο κράτος). Δεν έχουμε αύξηση του εθνικού εισοδήματος. Μπορούμε να μειώνουμε τις εσωτερικές ανισότητες (ή να ενισχύουμε την ανακατανομή των εισοδημάτων), αλλά δεν προσθέτουμε ούτε ένα ευρώ στο σύνολο. Αν θέλουμε, λοιπόν να μιλάμε για ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας, θα πρέπει να αναφερόμαστε αποκλειστικά και μόνο στον εξωτερικό (εισαγόμενο) τουρισμό. Και να σχεδιάζουμε την ανάπτυξη του με βάση τις συγκεκριμένες απαιτήσεις του.

2.4 Καινούρια κεφάλαια στον τουρισμό

Οικοτουρισμός:

Γνωρίζει μεγάλη ώθηση και ένας ικανοποιητικός αριθμός ατόμων επιλέγουν για αναψυχή την παρατήρηση της χλωρίδας, της πανίδας κλπ.

Αγροτουρισμός:

Σχετικά καινούργιο προϊόν της τουριστικής βιομηχανίας, βρίσκεται σήμερα σε πλήρη εξέλιξη και ανάπτυξη και κερδίζει τις καρδιές και την προτίμηση των επισκεπτών. Με τον αγροτουρισμό ο επισκέπτης έρχεται σε επαφή με τους ανθρώπους του τόπου που μένει αφού στις περισσότερες περιπτώσεις τα δωμάτια αποτελούν μέρος του σπιτιού. Μπορεί ακόμη να γευτεί γνήσια παραδοσιακά προϊόντα αλλά κυρίως την πατροπαράδοτη ελληνική φιλοξενία. Κέντρα Αγροτουρισμού και Γυναικείων Συνεταιρισμών Αγροτουρισμού θα βρείτε στις περισσότερες γωνιές της Ελλάδας.

Σπηλαιολογικός τουρισμός:

Η ανάπτυξη του σπηλαιολογικού τουρισμού είναι μια ακόμη μορφή εναλλακτικού τουρισμού που τα τελευταία χρόνια έχει γίνει δημοφιλής, όχι μόνο χάρη στο σπηλαιολογικό πλούτο της χώρας μας αλλά κυρίως χάρη στην αξιοποίησή του.

Τα ελληνικά βουνά είναι πλούσια σε διαβρώσεις των εδαφών τους που σχηματίζουν τα γνωστά μας σπήλαια ενώ υπάρχουν επίσης αρκετά και ενδιαφέροντα θαλάσσια σπήλαια. Τα πετρώματα και οι ιδιαίτερες συνθήκες που οδήγησαν στη δημιουργία τους έχουν συνεισφέρει στο να δημιουργηθούν μέσα στα σπήλαια μικροί θησαυροί τέχνης σε σπάνιους συνδυασμούς διακόσμου και φυσικής ομορφιάς. Σε συνδυασμό μάλιστα με το αρχαιολογικό ενδιαφέρον -αφού τα σπήλαια τράβηξαν από πολύ νωρίς το ενδιαφέρον του ανθρώπινου είδους ως τόποι κατοικίας και λατρείας- ο σπηλαιολογικός τουρισμός παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον και ζήτηση.

Κέντρα τουρισμού υγείας:

Κάτι αντίστοιχο με τα spa του εξωτερικού, τα κέντρα αυτά απευθύνονται κυρίως σε υψηλού οικονομικού επιπέδου τουρίστες. Στα κέντρα αυτά η αναψυχή συνδυάζεται με προγράμματα αδυνατίσματος, φυσικής διατροφής, επίτευξη καλής φυσικής κατάστασης μέσα από ειδικό πρόγραμμα άθλησης κλπ.

Πολιτιστικός τουρισμός:

Είναι η περιήγηση που σχετίζεται με την καλλιτεχνική και πνευματική κληρονομιά μιας περιοχής αλλά και με τις σημερινές πολιτιστικές της προτάσεις.

2.5 Πολιτιστικός Τουρισμός: μια σημαντική εναλλακτική λύση

Όταν μιλάμε για τον τουρισμό έχουμε, συνήθως, στο μυαλό μας τον ήλιο και την θάλασσα. Και θεωρούμε αυτονόητο πως επιπλέον, πολλοί ενδιαφέρονται να δουν τα αξιοθέατα της περιοχής και κάποιους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία που υπάρχουν εκεί κοντά.

Αυτή η έννοια του τουρισμού, που βρίσκεται στο μυαλό των περισσότερων τουριστικών επιχειρηματιών, έχει προέλθει από τις εξής κυρίως **αιτίες:**

-Το μεγάλο ρεύμα τουριστών που ήρθε στη χώρα μας τις δεκαετίες του '70 και του '80 προέρχονταν από τη Βόρεια Ευρώπη. Ήταν άνθρωποι που ανακάλυπταν τον ζεστό ήλιο και τη γαλάζια θάλασσα, δηλαδή, αυτά που έλειπαν από τις χώρες τους. Όταν, λοιπόν, η Ευρώπη άρχισε να συνέρχεται από τις καταστροφές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και οι πολίτες είχαν τη χρονική δυνατότητα των διακοπών, άρχισαν να κατεβαίνουν στις χώρες του

Νότου –χώρες με πολύ χαμηλή ανάπτυξη και υποδομή, σχεδόν πρωτόγονες. Ήξεραν πως δεν μπορούσαν να έχουν άλλες απαιτήσεις από ένα χαμόγελο, μια ζεστή φιλοξενία, μια χωριάτικη σαλάτα και μια φέτα καρπούζι – και αυτά τα έβρισκαν (και μάλιστα σε πολύ χαμηλές τιμές, ιδιαίτερα με τη συναλλαγματική ισοτιμία των νομισμάτων τους).

- Η ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού, με την άνοδο του βοιωτικού επιπέδου των Ελλήνων, προσανατολίστηκε (σε πολύ μεγάλο βαθμό) σε μη πολιτιστικά στοιχεία: στο μπάνιο στη θάλασσα στην ηλιοθεραπεία και στο φαγητό (παράλληλα με την αυθαίρετη δόμηση των <<εξοχικών>> και την καταστροφή ή μόλυνση του περιβάλλοντος).

2.6 Η έννοια του πολιτιστικού τουρισμού

Τι σημαίνει πολιτιστικός τουρισμός; Εκείνο ακριβώς που, ενώ είναι κομμένο και ραμμένο στα μέτρα του ευλογημένου από τη φύση τόπου μας, οκτώ στους δώδεκα μήνες καλοκαίρι, απουσιάζει. Μια σωστή, μελετημένη πολιτική που θα φέρει τον τουρίστα στην Ελλάδα, όχι μόνο για μπάνια, αλλά και για να παρακολουθήσει κάτι που τον ενδιαφέρει ακριβώς. Είναι οι θεσμοί της πρωτεύουσας, όπως για παράδειγμα το φεστιβάλ Αθήνας, που θα ‘πρεπε να ‘ναι πιο λαμπερό και διεθνές, είναι κυρίως οι περιφερειακοί θεσμοί και τοπικοί που θα χρειαστούμε ακόμα χρόνια να αξιοποιηθούν – με μικροψυχία δεν μπορεί να οργανωθεί το παραμικρό, είναι οι πολιτιστικές διαδρομές που θα περιλάβουν τον αρχαιολογικό και σύγχρονο τομέα, με ίσους όρους, μαζί με τον αγροτουρισμό και τα εξάισια φυσικά τοπία.

Αν μιλήσει κανείς με ιδιοκτήτες και μάνατζερ ξενοδοχείων υψηλών προδιαγραφών και αν τύχει να διαβάσει κανείς εφημερίδες νησιών με υψηλή τουριστική κίνηση και ξενοδοχειακή υποδομή, όλοι συμφωνούν για τουρισμό ολόκληρο το έτος, και ο Ε.Ο.Τ μαζί, παραπνοιούνται ότι δεν τον έχουν, αλλά, πλην εκείνων που χάρισε η φύση στον τόπο και των άλλων που κληροδότησαν οι πρόγονοι, ουδέν.

Δεν βρέθηκε ποτέ ένας αρμόδιος του Ε.Ο.Τ ένας του ΥΠ.ΠΟ, ή πέντε σοβαροί ξενοδόχοι που να ενδιαφέρονται και για την ποιότητα, πλην της πληρότητας, και τρεις περιφερειάρχες τουριστικών περιοχών να σκεφτούν πολύ σοβαρά, τι διαθέτουν, πώς το αξιοποιούν και τι άλλο προτείνουν;

Όλο και περισσότερο κατακτούν έδαφος στον τομέα του τουρισμού οι εναλλακτικές προτάσεις τουρισμού που έχει να προσφέρει κάθε χώρα στους επισκέπτες της. Και σε αυτόν τον τομέα, η Ελλάδα με τις εναλλαγές της μορφολογίας, των κλιματολογικών συνθηκών αλλά και με την απαραίτητη υποδομή μπορεί να κερδίζει τις εντυπώσεις αλλά και τα θετικά σχόλια όσων την επισκέπτονται. Σημαντικός παράγοντας για την προώθηση του εναλλακτικού τουρισμού είναι η δυνατότητα που μας δίνει, μέσα από αυτές τις μορφές τουρισμού να γνωρίσουμε καλύτερα τις ομορφιές της Ελληνικής φύσης και να ζήσουμε κάποιες ώρες ή μέρες σ' ένα μοναδικό περιβάλλον.

Εξάλλου, περισσότερο από άλλες οικονομικές δραστηριότητες, ο τουρισμός συνδέεται άμεσα με το περιβάλλον, το οποίο επηρεάζει ευθέως όπως και επηρεάζεται από αυτό. Πρόκειται για μια αμφίδρομη σχέση, ορατή με άμεσες και μακροχρόνιες επιπτώσεις. Κάθε επιστροφή λοιπόν στις εναλλακτικές μορφές του έχει θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον της χώρας μας και στη διατήρηση του πλούτου του. Παράλληλα ο εναλλακτικός τουρισμός, συμβάλει με διάφορους τρόπους στην τοπική ανάπτυξη, όχι μόνο με την ενεργοποίηση του δυναμικού κάθε περιοχής αλλά και με την ενίσχυση των τοπικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Έτσι, παράλληλα με την εκρηκτική ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στη χώρα μας υπάρχει ήδη μια ζωνηρή δραστηριοποίηση για την ανάπτυξη και τη βελτίωση της σχετικής υποδομής.

2.7 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο πολιτιστικός τουρισμός σχετίζεται με την επίσκεψη σε έναν τόπο με στόχο την επαφή με τα πολιτιστικά στοιχεία του (αρχαιολογικά ,βυζαντινά, κλασικά ή νεότερα μνημεία, ιστορία, τέχνες, λαογραφία, κ.λ.π.). Συνήθως δεν εμφανίζεται μόνος του, εκτός των περιπτώσεων εκπαιδευτικών εκδρομών σχολείων, αλλά πραγματοποιείται συμπληρωματικά με κάποιο άλλο είδος τουρισμού, προσφέροντας γνώση και ποικιλία στο τουριστικό προϊόν.

Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί ένα από τα παλαιότερα και δημοφιλέστερα είδη τουρισμού.

Από τους περασμένους αιώνες άτομα ή ομάδες περιηγητών, αναζητώντας τη γνώση την εμπειρία, την προσωπική ανακάλυψη, πραγματοποιούσαν ταξίδια σε τόπους με αρχαιολογικό, ιστορικό, λαογραφικό ή θρησκευτικό ενδιαφέρον, σε μέρη με διαφορετικό πολιτισμό και εθνολογικές ιδιομορφίες. Ο πολιτιστικός τουρισμός προσφέρει ευκαιρίες για πολιτιστική εμπειρία, προσφέρει την περιήγηση στη φυσική, καλλιτεχνική και πνευματική κληρονομιά μιας περιοχής καθώς και στη σημερινή πολιτιστική και καλλιτεχνική δημιουργία.

Επίσης, περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε δραστηριότητες είτε παθητικές, όπως παρακολούθηση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων(μουσικών συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων κ. α),επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους, περιηγήσεις σε πολιτιστικές διαδρομές, είτε ενεργητικές, όπως εκμάθηση τοπικής μαγειρικής, τέχνης ή συμμετοχή σε λαογραφικές δραστηριότητες. Μια άλλη σημαντική παράμετρος που χαρακτηρίζει αυτή τη μορφή τουρισμού, είναι η στενή και ουσιαστική επαφή που αποκτούν οι επισκέπτες με τον τοπικό πληθυσμό, τα ήθη και τις παραδόσεις του, σε συνδυασμό με τα πολιτιστικά δρώμενα στην περιοχή.

2.8 Διάφορα άλλα είδη τουρισμού που συνδυάζονται στον πολιτιστικό τουρισμό.

2.8.1 Θρησκευτικός τουρισμός

Τα μνημεία της ελληνικής ορθοδοξίας είναι αναπόσπαστο τμήμα της εθνικής κληρονομιάς και αποτελούν αξιόλογο πόλο έλξης επισκεπτών. Οι βυζαντινές και οι μεταβυζαντινές εκκλησίες με την αξιόλογη εικονογράφησή τους, τα ψηφιδωτά, τις τοιχογραφίες και τις σπάνιες εικόνες τους, οι επιβλητικοί καθεδρικοί ναοί, τα ξωκλήσια και τα προσκυνήματα της υπαίθρου, τα μοναστήρια, τα μετόχια και οι σκήτες, η μοναδική μοναστική πολιτεία του Αγίου Όρους και τα μοναστήρια των Μετεώρων (Θεσσαλία), μαρτυρούν την επίμονη προσήλωση στις παραδόσεις και τη στενή και μακραίωνη διασύνδεση της τέχνης με τη θρησκευτική λατρεία.

Σε πολλές περιοχές της χώρας, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να συναντήσει, επίσης, κτίσματα και μνημεία λατρείας διαφορετικών δογμάτων και θρησκειών, που συνυπάρχουν σε ένα διαρκή διάλογο, αναδεικνύοντας το σπάνιο ιστορικό και πολιτισμικό παλίμψηστο του ελληνικού χώρου

2.8.2 Λαογραφικός Τουρισμός

Το Ηράκλειο και οι ανεπτυγμένες περιοχές του, ζουν στους ρυθμούς μιας σύγχρονης κοσμοπολίτικης ζωής. Δίπλα σ' αυτήν την καθημερινή πραγματικότητα συνυπάρχουν δημιουργικά όλα αυτά τα στοιχεία που προσδιορίζουν την πολιτιστική φυσιογνωμία της λαϊκής κρητικής παράδοσης. Τα υλικά και πνευματικά εκείνα στοιχεία τα ήθη και έθιμα, οι αρχαίες συνήθειες, που κάνουν τη ντόπια λαϊκή παράδοση με την ευρωστία της να αναδεικνύεται σε μια ανεξάντλητη σύγχρονη πολιτιστική οντότητα. Εκφράσεις αυτού του σύγχρονου λαϊκού πολιτισμού, συνέχεια της μακρόχρονης πλούσιας λαϊκής κρητικής παράδοσης είναι οι αναρίθμητες γιορτές και πανηγύρια στις οποίες επιβιώνουν πανάρχαια στοιχεία και συμπεριφορές. Σ' αυτές αναδεικνύεται ο πλούτος της μουσικής και της λαϊκής λογοτεχνικής παράδοσης του τόπου. Είναι η πλούσια καλλιτεχνική παραγωγή σε παραδοσιακούς τομείς δημιουργίας όπως η ξυλογλυπτική, η υαλουργία, η υφαντουργία, η μεταλλοτεχνία, η χρυσοχοΐα όπου επιβιώνει η φρεσκάδα και η επινοητικότητα που κληροδότησε ο Μινωικός Πολιτισμός. Είναι η ανεπανάληπτη τεχνική ικανότητα των αγγειοπλαστών του Θρασανού που δημιουργούν στα ίχνη της μεγάλης κεραμικής παράδοσης των Μινωιτών. Είναι οι εξαιρετικής ομορφιάς βυζαντινές εικόνες των εργαστηρίων αγιογραφίας του Ηρακλείου που συνεχίζουν την μεγάλη παράδοση της Κρητικής Σχολής. Είναι πάνω απ' όλα οι απλές καθημερινές απολαύσεις και συνήθειες στις οποίες επιβιώνουν τα χαρακτηριστικά που απόλαυσαν και ύμνησαν οι τυχεροί ταξιδιώτες της αιώνιας κρητικής γης και μπορούν ακόμα και απολαμβάνουν οι τουρίστες που επισκέπτονται το νησί.

2.9 Οι σημερινές αλλαγές και τάσεις

Αποτελεί πια κοινή παραδοχή ότι ο τουρισμός «ήλιου και θάλασσας», ως μοντέλου ανάπτυξης, είναι ξεπερασμένος και μη βιώσιμος. Οι λόγοι που συντελούν στο ξεπέραςμα του είναι, μεταξύ άλλων, και οι εξής: -Ο μεγαλύτερος ανταγωνισμός από φθηνότερους προορισμούς (Τουρκία, Κροατία, κλπ.), δηλαδή από περιοχές που βρίσκονται ακόμα σε χαμηλή οικονομική ανάπτυξη.

-Η καταστροφή του περιβάλλοντος και η εκτεταμένη αστικοποίηση.

-Οι κοινωνικές και πολιτιστικές αλλαγές που γεννούν την ανάγκη για νέα τουριστικά προϊόντα.

-Οι αδύνατες και μάλλον δύσκαμπτες τοπικές οικονομίες εξαιτίας της τουριστικής «μονοκαλλιέργειας».

-Η περιορισμένη εποχικότητα και η πτώση του μέσου όρου των χρημάτων που δαπανούν οι τουρίστες.

-Η Δημιουργία θέσεων εργασίας που απευθύνονται σχεδόν αποκλειστικά σε άτομα με χαμηλή εκπαίδευση.

Από το άλλο μέρος, ο πολιτιστικός τουρισμός παρουσιάζεται ως μια βιώσιμη εναλλακτική προοπτική από κοινωνικής, περιβαλλοντικής και οικονομικής σκοπιάς. Απαιτεί, όμως, μεγαλύτερες επενδύσεις στην προετοιμασία, την έρευνα και την επικοινωνία, καθώς και μια στενή συνεργασία ανάμεσα στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Φυσικά, ο πολιτιστικός τουρισμός δεν αντιστρατεύεται τον τουρισμό «ήλιου και θάλασσας», αλλά αυτά τα δύο είδη τουρισμού είναι συμπληρωματικά.

Μολονότι δεν υπάρχει ένας γενικά αποδεκτός ορισμός για τον πολιτιστικό τουρισμό, για τον σκοπό αυτού του άρθρου μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τον ορισμό που δίνει η Επιτροπή Καναδικού Τουρισμού (CTC). Σύμφωνα με αυτόν:

Μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ένα είδος τουρισμού ως πολιτιστικό όταν η συμμετοχή σε πολιτιστικές και εκπαιδευτικές εμπειρίες ή εμπειρίες που αναφέρονται στην πολιτιστική κληρονομιά αποτελούν ένα σημαντικό παράγοντα του ταξιδιού.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO) θεωρεί πως πολιτιστικός τουρισμός είναι το ταξίδι που γίνεται με κίνητρο βασικά πολιτιστικό- περιλαμβάνοντας εκπαιδευτικές περιηγήσεις, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, προσκυνήματα, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, και μουσεία, καθώς και τη μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος, του λαϊκού πολιτισμού και της τέχνης. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι πολιτιστικό τουρισμό έχουμε όταν ο επισκέπτης θέλει να κατανοήσει και να εκτιμήσει τον βασικό χαρακτήρα ενός τόπου και τον πολιτισμό του ως σύνολο, περιλαμβάνοντας:

- την ιστορία και την αρχαιολογία

- τον λαό και τον τρόπο ζωής του
- την πολιτιστική εξέλιξη
- τις τέχνες και την αρχιτεκτονική
- το φαγητό, το κρασί και την τοπική παραγωγή
- την κοινωνική, οικονομική και πολιτική δομή
- τη μορφολογία της περιοχής
- τα διάφορα φεστιβάλ και εκδηλώσεις

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού εκτιμά ότι ο πολιτιστικός τουρισμός αναπτύσσεται με ρυθμό 15% τον χρόνο και ότι το 37% όλων των διεθνών ταξιδιών περιλαμβάνει ένα πολιτιστικό στοιχείο. Από το άλλο μέρος, ο μαζικός τουρισμός αναπτύσσεται με ρυθμό μόνο 8% τον χρόνο.

Σύμφωνα με τις έρευνες το προφίλ των πολιτιστικών τουριστών (σε σχέση με εκείνο των τουριστών που ακολουθούν τον μαζικό τουρισμό) φαίνεται να έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- ηλικία 45 ως 64 ετών
- οι γυναίκες να είναι περισσότερες από τους άντρες
- μετά-δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- υψηλότερο εισόδημα
- ξοδεύουν 10 ως 15% περισσότερα για κάθε ημέρα του ταξιδιού
- ξοδεύουν περισσότερα σε καταναλωτικά προϊόντα όπως σουβενίρ, χειροποίητα είδη, ρουχισμό κλπ.

2.10 Η Χάρτα του Πολιτιστικού Τουρισμού

Είναι γνωστό ότι ο τουρισμός σήμερα αποτελεί ένα πολυσύνθετο φαινόμενο και έχει εξελιχθεί σ' ένα σημαντικό οικονομικό και αναπτυξιακό παράγοντα, συντελεστή κοινωνικών μεταλλαγών και φορέα πολιτισμικών σχέσεων. Ο τουρισμός προκαλεί πολύ μεγάλες διεθνείς και εγχώριες μετακινήσεις πληθυσμού, που συνεπάγεται σημαντικά έργα υποδομής και υποδοχής.

Συγκαταλέγεται στους παράγοντες αλλοίωσης του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Αποτελεί σοβαρή απειλή για την ακεραιότητα της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και βασικό κίνητρο και ουσιαστικό μέσο για τη διατήρησή της.

Την ανάπτυξη του τουρισμού και τη συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση των παροχών του ευνοούν οι οικονομικές δυνατότητες και η αύξηση του ελεύθερου χρόνου, τα μέσα και οι ευκολίες μετακίνησης, οι διακρατικές σχέσεις και συμφωνίες, με βασική την προϋπόθεση των σταθερών ειρηνικών συνθηκών και της ασφάλειας.

Η τουριστική δραστηριότητα, ανάλογα με το τουριστικό προϊόν, δηλαδή με τον τόπο προορισμού και τις σχετικές παροχές που καλύπτουν τα ποικίλα ενδιαφέροντα και τις απαιτήσεις των τουριστών, προσαρμόζεται και εξειδικεύεται κατά περίπτωση. Ο "πολιτιστικός τουρισμός" αποτελεί ένα από τα πιο παλιά και πιο δημοφιλή είδη τουρισμού. Από τους περασμένους αιώνες άτομα ή ολιγομελείς ομάδες περιηγητών, αναζητώντας τη γνώση, την εμπειρία, την προσωπική ανακάλυψη, πραγματοποιούσαν ταξίδια σε τόπους με αρχαιολογικό, ιστορικό, λαογραφικό ή πνευματικό - θρησκευτικό ενδιαφέρον, σε άγνωστα μέρη με διαφορετικό πολιτισμό και εθνολογικές ιδιομορφίες. Τα πολιτιστικά αυτά ταξίδια, αν και οργανωμένα από τους ίδιους, μπορεί να θεωρηθούν μια πρώιμη μορφή "πολιτιστικού τουρισμού" ο οποίος, σήμερα πλέον, έχει συγκροτηθεί σε δραστηριότητα με διαφορετικό χαρακτήρα και στόχο από τις άλλες μορφές τουρισμού. Ο "πολιτιστικός τουρισμός" προσφέρει ευκαιρίες για πολιτιστική εμπειρία, προσφέρει την περιήγηση στη φυσική, καλλιτεχνική και πνευματική κληρονομιά μιας περιοχής καθώς και στη σημερινή δημιουργία. Απορροφά ένα μεγάλο μέρος του τουριστικού ρεύματος που έχει ιδιαίτερες προσδοκίες για την επίσκεψη σε χώρους με σημαντική πολιτιστική κληρονομιά, οι οποίοι υπαγορεύουν ειδική μεταχείριση, γι' αυτό χρειάζεται μια ειδική οργάνωση και διαχείρισης. Οι συνθήκες που διαμορφώνουν την ιδιαιτερότητα του πολιτιστικού τουρισμού, σε σχέση με τις άλλες μορφές τουρισμού, καθορίζονται από το δίπολο πολιτισμό - τουρισμό και την αμφίδρομη δυναμική, με θετικές και αρνητικές επιπτώσεις, που δημιουργείται από την εμπλοκή δύο μερών διαφορετικής σύστασης και συμφερόντων: αφενός της ευάλωτης πολιτιστικής κληρονομιάς που απαιτεί την προστασία της, τη σωστή ερμηνεία και προβολή της και αφετέρου του δυναμικού τουρισμού, που απαιτεί επιτυχή οργάνωση και κερδοφόρα διαχείριση. Η κληρονομιά προσφέρει στον τουρισμό ένα προσοδοφόρο πεδίο

δράσης και αυτός αντιδρά θετικά για τον πολιτισμό ευνοώντας, μεταξύ άλλων, την ανάδειξη και διατήρηση των πολιτιστικών αγαθών και δημιουργώντας έσοδα για τη συντήρησή τους. Στην αρνητική δράση του τουρισμού, κυρίως του μαζικού, συγκαταλέγονται οι σημαντικές πιέσεις που ασκεί στα πολιτιστικά αγαθά με την εντατική ή ανεξέλεγκτη χρήση τους. Η πλευρά της πολιτιστικής κληρονομιάς αντιδρά θέτοντας συγκεκριμένους περιοριστικούς όρους στη δράση του αυτή. Εντέλει, οι σχέσεις ισορροπούν εφόσον παρέχεται η δυνατότητα στον τουρισμό να είναι επικερδής, υπό την προϋπόθεση όμως ότι τηρεί τους όρους που εξασφαλίζουν τη διατήρηση των σημαντικών χαρακτηριστικών και της σημασίας ενός τόπου.

Το ICOMOS, η Διεθνής Οργάνωση για την Προστασία Μνημείων και Τόπων, αναγνωρίζοντας τη δυναμική του φαινομένου, έχει συμπεριλάβει στις ειδικές επιτροπές του τη Διεθνή Επιτροπή Πολιτιστικού Τουρισμού. Αντικείμενο της επιτροπής είναι η προάσπιση της πολιτιστικής κληρονομιάς, παγκόσμιας, εθνικής ή τοπικής, στις περιπτώσεις εμπλοκής της με τον τουρισμό. Στην επιτροπή αυτή ανατέθηκε η αναθεώρηση της Χάρτα του Πολιτιστικού Τουρισμού. Το κείμενο της νέας Χάρτας διατυπώθηκε σε τρεις γλώσσες, αγγλικά, γαλλικά και ισπανικά και επικυρώθηκε στη Γενική Συνέλευσή του ICOMOS στο Μεξικό το 1999.

Η Χάρτα του Πολιτιστικού Τουρισμού του ICOMOS, (ICOMOS International Cultural Tourism Charter) βασίζεται στις αρχές που διέπουν τις δράσεις της διεθνούς αυτής οργάνωσης και αποτελεί μία εξειδικευμένη εφαρμογή τους που αφορά την τουριστική δραστηριότητα σε τόπους με πολιτιστική σημασία.

Βασικός στόχος της Χάρτας είναι να παίξει ένα σημαντικό ρόλο στον περιορισμό των κινδύνων και την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων του τουρισμού στην κληρονομιά και στα πολιτιστικά αγαθά. Ένας ακόμα στόχος της είναι το να εξισορροπήσει τις αντικρουόμενες προθέσεις ή τις αντιπαραθέσεις των παραγόντων του τουρισμού και των συντελεστών της προστασίας της κληρονομιάς. Εκφράζει, εντέλει, μια πρόθεση διαχείρισεως καλής πρακτικής και επιχειρεί να υπαγορεύσει στους τουριστικούς παράγοντες και τους επισκέπτες έναν "κώδικα συμπεριφοράς" απέναντι στην πολιτιστική κληρονομιά ενός τόπου που προσελκύει το τουριστικό ενδιαφέρον.

2.10.1 Η Χάρτα, στη νέα της μορφή, αποτελείται από δύο μέρη:

α) τις Γενικές Αρχές, οι οποίες θέτουν τα πλαίσια της διαχείρισης του τουρισμού σε περιοχές με σημαντική πολιτιστική κληρονομιά και αναφέρονται στις θέσεις και τους στόχους της Χάρτας,

β) τα έξι Άρθρα ή Αρχές της.

Η σημασία ενός πολιτιστικού τόπου ή αγαθού

Στις Γενικές Αρχές επισημαίνεται ότι ο βασικός σκοπός της διατήρησης ενός πολιτιστικού τόπου ή αγαθού συνίσταται στην ανάδειξη των σημαντικών χαρακτηριστικών του - φυσικών, καλλιτεχνικών κ.λπ. - και της σημασίας του, η οποία πρέπει να είναι όσο το δυνατόν κατανοητή και προσιτή, τόσο στον επισκέπτη, όσο και στον τοπικό πληθυσμό. Η ανεπαρκής κατανόηση της σημασίας ενός τόπου και οι αντιτιθέμενες απόψεις μπορεί να οδηγήσουν στην απώλεια της αυθεντικότητας των χαρακτηριστικών του τόπου και να μειώσουν τις εκτιμήσεις των επισκεπτών γι' αυτόν.

Τα δεδομένα χαρακτηριστικά και η αντικειμενική απόδοση του βαθμού σημασίας της κληρονομιάς αποτελούν την αφετηρία για κάθε ενέργεια που σχετίζεται με τους στόχους της Χάρτας. Σ' αυτά, μεταξύ των άλλων, θα πρέπει να βασιστεί η διαμόρφωση της πρακτικής της διαχείρισης ιστορικών τόπων με κληρονομιά ή η μεθοδολογία για τη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ της διατήρησης και του τουρισμού, ώστε να εξασφαλιστούν αμφίδρομα οφέλη αποδοτικά για τον τουρισμό και προστατευτικά για τα πολιτιστικά αγαθά.

Η σημασία αποτελεί υπολογίσιμο στοιχείο, βασικό για τα προγράμματα ερμηνείας, διατήρησης και τουριστικής ανάπτυξης γι' αυτό και η αποτίμηση της αξίας της κληρονομιάς κάθε τόπου και η αντικειμενική συγκριτική εκτίμηση της σημασίας της - τοπικής, περιφερειακής ή παγκόσμιας - συνιστά πρωταρχική ενέργεια. Προς τούτο είναι απαραίτητη η περιγραφική πληροφορία για το πολιτιστικό σημείο ή τόπο και η περιεκτική και ευκρινής καταγραφή της.

2.10.2 Τα κριτήρια αξιολόγησης

Η επιχειρησιακή χρησιμότητα της Χάρτας συνεπάγεται τη διατύπωση κριτηρίων αξιολόγησης, τα οποία πρέπει να συνδυάζουν το γενικό χαρακτήρα διακηρυκτικών αρχών και την εξειδίκευσή τους κατά περίπτωση, ώστε να προσαρμόζονται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε τόπου ή περιοχής. Τα κριτήρια αυτά μπορούν για παράδειγμα να αναφέρονται:

- Στα χαρακτηριστικά του τόπου (συμπεριλαμβανομένου του νομικού πλαισίου, τα σχετικά με την οικονομία, τις υποδομές, τα μέσα μεταφοράς κ.λπ.).

- Στη σημασία του τόπου (Το ιστορικό, πολιτιστικό, οικολογικό περιεχόμενό της. Τα αισθητικά, κοινωνικά και επιστημονικά χαρακτηριστικά της. Τα απτά και τα άυλα στοιχεία της. Οι πιθανές διαφορετικές απόψεις γι' αυτήν από τους εντόπιους, τους επισκέπτες ή τη διεθνή κοινότητα).

□ Στα σχετικά με τη διατήρηση (υπευθυνότητες, οικονομικοί πόροι και διαχειριστική δομή, μέτρα προστασίας κ.λπ.).

□ Στα σχετικά με τον τουρισμό (εντόπιος/ διεθνής, ατομικός/ ομαδικός, υποδομές μεταφοράς και υποδοχής, οφέλη για τον τόπο κ.λπ.).

□ Στο πλαίσιο των σχέσεων μεταξύ τουρισμού και διατήρησης (ήδη γνωστός ή καινούργιος τουριστικός τόπος, με ανοδικό ή όχι τουρισμό, η δυναμική μεταξύ τουρισμού και διατήρησης, οι αρνητικές επιπτώσεις από τον τουρισμό κ.λπ.).

2.10.3 Οι Αρχές της

Χάρτας

Οι έξι αρχές της Χάρτας βασίζονται στα κριτήρια αξιολόγησης και έχουν αντίστοιχα τους εξής στόχους.

1. Την επίτευξη δυνατότητας για προσπέλαση και κατανόηση της σημασίας του τόπου.

2. Την επίτευξη μιας βιώσιμης σχέσης μεταξύ των εν δυνάμει αντιτιθέμενων αξιών του τουρισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

3. Τη διασφάλιση μιας επικοινωνιακής εμπειρίας για τον επισκέπτη.

4. Την εμπλοκή της κοινότητας που φιλοξενεί (στις διαδικασίες της διατήρησης των πολιτιστικών αγαθών του τόπου της και της τουριστικής πρακτικής σ' αυτόν).

5. Τα οφέλη για την κοινότητα που φιλοξενεί.

6. Τη χρήση των μέσων προβολής για την ανάδειξη της κληρονομιάς.

Πρόθεση της Χάρτας είναι η εφαρμογή των αρχών της σε όσο το δυνατόν περισσότερες χώρες ή περιοχές του πλανήτη, με διαφορετική φύση και σημασία πολιτιστικών αγαθών.

Αναγκαστικά οι εκτιμήσεις δεν εξειδικεύονται και οι όροι που χρησιμοποιούνται είναι συνοπτικοί. Για την επιτυχή εφαρμογή της Χάρτας, είναι προφανές ότι χρειάζεται η κατά περίπτωση προσαρμογή των αρχών της στις κατά τόπους συνθήκες και πρακτικές, με τη συνεργασία των φορέων των άμεσα ενδιαφερομένων για τον πολιτισμό και των εμπλεκόμενων με τον τουρισμό.

2.10.4

Υποσημειώσεις:

1 Όπως π.χ. ο ιαματικός ή ο αγροτουρισμός κ.λπ., που χρειάζονται ανάλογη υποδομή (βλ.π.χ. Edigton, J. M & M.A., "Ecology Recreation and Tourism" Cambridge University Press 1986, DeCambra, H., "Alternative Tourism", Contours, vol.3, no. 8 1988, κ.ά.). Για εναλλακτικές μορφές τουρισμού έχουν γίνει αξιόλογες προσπάθειες και στη χώρα μας, όπως π.χ. για την οργάνωση αγροτουρισμού στο νομό Δράμας κ.λπ. Προς την κατεύθυνση αυτή προσφέρουν ενέργειες όπως η χάραξη μονοπατιών, π.χ. στο Λούσιο Αρκαδίας ή πολιτιστικών διαδρομών.

2 "Guidelines for the Management of World Heritage Sites" edited by Sir Bernard Feilden, 1990. Για την οργάνωση του πολιτιστικού τουρισμού στην Ελλάδα βλ. εισήγηση της Τζ. Τσαλίκη, Πρακτικά Συνεδρίου "Τουρισμός και Μνημεία - Πολιτιστικός Τουρισμός" στα Τεχνικά Χρονικά, 1η έκτακτη έκδοση '95).

3 Από το 1949 το Συμβούλιο της Ευρώπης περιλαμβάνει στους στόχους του την προστασία της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς. Στην Ελλάδα η σχετική πολιτική ξεκινά από το 1946 (εισήγηση του Α. Χατζηδάκη, όπ. Πρακτικά Συνεδρίου). Η "Σύμβαση για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και

φυσικής κληρονομιάς" (Γρανάδας) της UNESCO, του 1972, αποτελεί νόμο του Ελληνικού Κράτους.

4 Σχετικά με την επιτροπή που συστάθηκε το 1969, ("Tourism at World Heritage Cultural Sites: the site manager's handbook", έκδ. ICOMOS- International Specialized Committee on Cultural Tourism, 1993). Από το 1993 στη Διεθνή Επιτροπή μετέχει και εκπρόσωπος του Ελληνικού Τμήματος του ICOMOS, ενώ το 1994 έγινε η ετήσια συνάντησή της στους Δελφούς.

5 Η Χάρτα υπογράφηκε το 1976 στις Βρυξέλλες και υιοθετήθηκε στην 7η Γ.Σ. του ICOMOS το 1985 στο Ροστόκ Γερμανίας, βλ. ICOMOS Newsletter no1, 1988 και όπ. έκδ. ICOMOS.

6 Προφανώς πολλά εξαρτώνται από τη θέση που έχει ο πολιτιστικός τομέας στον εθνικό σχεδιασμό καθώς και από τον προσανατολισμό της κρατικής αναπτυξιακής πολιτικής για τον τουρισμό.

2.11 Η <<ζωντανή >> προσέγγιση του πολιτισμού.

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει διεθνώς ένα συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον για τηλεοπτικά προγράμματα που έχουν σχέση με την ιστορία και τον πολιτισμό. Η αύξηση της κυκλοφορίας ανάλογων περιοδικών και βιβλίων είναι εντυπωσιακή, όπως και η αύξηση στις επισκέψεις σχετικών ιστοσελίδων στο διαδίκτυο. Τα τελευταία χρόνια αυτά δείχνουν τις τάσεις στα ενδιαφέροντα όλο και μεγαλύτερου ποσοστού του πληθυσμού. Οδηγούν, όμως, και σε μεγάλες αλλαγές στον τρόπο που αντιμετωπίζεται η ιστορία και ο πολιτισμός.

Όπως ανακοίνωσε τον Ιανουάριο του 2005 ο διευθυντής του μουσείου του Λούβρου, το μουσείο ετοιμάζεται για την υποδοχή ενός μεγάλου αριθμού επισκεπτών που ενδιαφέρονται να δουν τους χώρους, τους οποίους περιγράφει ο Dan Brown στο βιβλίο του <<Κώδικας Ντα Βίντσι >>-το παγκόσμιο μπεστ σέλλερ του 2004. Η ετοιμασία περιλαμβάνει και ενέργειες που θα κάνουν πιο <<ζωντανό>> το πιο παραδοσιακό μουσείο της Γαλλίας.

Η παθητική προσέγγιση μνημείων και έργων τέχνης δεν είναι πια ικανοποιητική. Ο πολιτιστικός τουρίστας δεν ικανοποιείται από αυτό που μέχρι σήμερα έχουμε συνηθίσει στην Ελλάδα. Δεν είναι αυτός που θα επισκεφθεί ένα μουσείο για να δει έργα τέχνης, διαβάζοντας απλώς κάποιες λεζάντες (συνήθως κακογραμμένες και με τόσο μικρά γράμματα, που χρειάζονται γυαλιά για να διαβαστούν). Δεν είναι αυτός που θα επισκεφθεί έναν αρχαιολογικό χώρο , μαζί με ένα γκρουπ, ακούγοντας στα πεταχτά κάποιες κοινότυπες κουβέντες από ένα ξεναγό. Δεν είναι αυτός που αρκείται σε μερικά ονόματα που συνοδεύονται από αντίστοιχες χρονολογίες. (Ξέρει ήδη πολύ περισσότερα πριν έρθει).

Πολιτιστικός τουρίστας είναι αυτός που θέλει πραγματικά να καταλάβει έναν τόπο, που θέλει να νιώσει την ιστορία του. Είναι αυτός που θέλει να αισθανθεί ότι ζει μέσα σε άλλο πολιτισμό, που θέλει την εμπειρία μιας πολιτιστικής, περιπέτειας. Είναι αυτός που θέλει συγκρίνει το σήμερα με το χθες, να κατανοήσει τους λόγους των αλλαγών και της εξέλιξης.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ: Το 2^ο κεφάλαιο αναφέρει τον πολιτιστικό τουρισμό ως μια σημαντική εναλλακτική λύση. Μέσα στο κεφάλαιο αναπτύσσεται ο ορισμός του και διάφορα άλλα είδη τουρισμού που συνεπάγονται σ'αυτόν. Αναπτύσσεται η έννοιά του μορφωτικού, θρησκευτικού καθώς και του λαϊκού τουρισμού και διάφορα καινούργια είδη. Ακόμα αναφέρονται οι τρόποι ανάδειξης και εξέλιξης αλλά και γίνεται λόγος για τον περιορισμό κινδύνων και την ελαχιστοποίηση αρνητικών επιπτώσεων του τουρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Η ΥΠΑΡΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

3.1 Ηράκλειο

Πιστοί στην παράδοση οι Ηρακλειώτες, έχτισαν μια πόλη που φέρνει στο μυαλό τον Μινώταυρο. Το Ηράκλειο δεν διαφέρει σε τίποτα από μία μεγαλούπολη, με τα πολυώροφα κτίρια, αλλά και τ'αμέτρητα στενάκια που μαρτυρούν πόσο άναρχα σηκώθηκε η σημερινή πρωτεύουσα. Το Ηράκλειο εμφανίστηκε σαν ένας παραθαλάσσιος οικισμός τον οποίο ίδρυσαν οι Κνώσιοι με το σημερινό του όνομα, προφανώς γιατί κάπου κοντά βρισκόταν το ιερό του Ηρακλέους. Επικράτησε, όμως το όνομα Κάστρο, μέχρι το 824 μ.χ.

3.2 Μουσεία- Αρχαία -Χωριά:

Ιστορικό-Εθνογραφικό Μουσείο: ιδρύθηκε το 1953 από την Εταιρεία Κρητικών Μελετών και στεγάζεται σ'ένα υπέροχο σπίτι που δώρισε για τον σκοπό αυτό ο ευεργέτης Ανδρέας Καλοκαιρινός. Περιλαμβάνει 12 αίθουσες, στις οποίες μπορείτε να δείτε ιστορικά κειμήλια.

Πλατεία Ελευθερίου Βενιζέλου –Λιονταράκια –Κρήνη –Μοροζίνι : πρόκειται για την ίδια ακριβώς περιοχή. Είναι η κεντρική πλατεία του Ηρακλείου με τα χαρακτηριστικά Λιονταράκια στην μέση της πλατείας. Οι Ταρσανάδες: στο παλιό λιμάνι δεν είναι άλλο εκτός από ναυπηγεία της εποχής. Πρόκειται για μια σειρά από συνεχόμενα θολωτά οικοδομήματα που το καθένα από αυτά χωρούσε μια γαλέρα.

Λότζια: ένα όνομα που υπάρχει στα περισσότερα νησιά απ'όπου πέρασαν οι βενετοί. Ακριβώς απέναντι από τα Λιονταράκια, ήταν η λέσχη των ευγενών από την Βενετία, ενώ σήμερα στεγάζει την αίθουσα συνεδριάσεων του Δημαρχείου.

Το φρούριο: θα το δείτε στην άκρη του λιμανιού και λέγεται Rocca al Mare.

Τα βενετσιάνικα τείχη: που διατηρούνται σε άριστη κατάσταση και ο νοτιοδυτικός προμαχώνας, γνωστός ως Martinego, όπου βρίσκεται ο τάφος του Καζαντζάκη, είναι ένα από τα σημεία που σίγουρα πρέπει να δείτε.

Ζαρός: μόλις 45χιλ. έξω από το Ηράκλειο το χωριό θα σας θυμίσει κάτι από Ελβετία. Καταπράσινο, με τις πηγές Βότομο και Μάτι να ποτίζουν μεγάλες εκτάσεις της περιοχής, διαθέτει ως και λίμνη ανάμεσα στα βουνά και πολύ κοντά το ομώνυμο φαράγγι .

Κνωσός: αποτέλεσε το επίκεντρο του πολιτισμού από το 2000-1400 π.Χ. Εδώ βρισκόταν το μεγαλύτερο ανάκτορο της αρχαιότητας αφού είχε έκταση 20.000 τ.μ. και αποτελείτο από 1.500 δωμάτια.

Φαιστός: βρίσκεται 60 χιλ. από το Ηράκλειο και μετά την Κνωσό αποτελεί το δεύτερο σε έκταση και σπουδαιότητα θρησκευτικό και οικονομικό κέντρο της εποχής. Στην περιοχή αυτή βρέθηκε ο περίφημος δίσκος της Φαιστού που στις δύο πλευρές του υπάρχουν σύμβολα .

Μάλια: το ανάκτορο των Μαλίων κτίστηκε το 1900 π.Χ., υπέστη φοβερές ζημιές από τον καταστρεπτικό σεισμό του 1700 π.Χ. ξαναχτίστηκε λίγο αργότερα καταστράφηκε όμως ολοσχερώς το 1450 π.Χ.. Ευρήματα από το ανάκτορο μπορεί να θαυμάσει κανείς στο μουσείο του

3.3 Στο νομό Ηρακλείου

Στα ανάκτορα των Μινωιτών...Στην ενδοχώρα του Ηρακλείου...Στα βήματα του Καζαντζάκη..

Από την Κνωσό στη Φαιστό και από τη Γόρτυνα στις Αρχάνες και τα Μάλια...Ένας διάσπαρτος προϊστορικός πολιτισμός σε ολόκληρη την έκταση του νομού και μία απίστευτη σε πλούτο εκθεμάτων αρχαιολογική πανδαισία να στεγάζεται στο Μουσείο Ηρακλείου.

Φυσικά μπορεί σήμερα να μη συναντήσετε τα «παιδιά των λουλουδιών» στα Μάταλα, αλλά η γοητεία παραμένει πάντα στη διάσημη παραλία, όπως και η ομορφιά της φύσης διαχέεται αβίαστα στους Καλούς Λιμένες, τον Λέοντα και τα Αστερούσια Όρη...

Ως γνωστό ο νομός Ηρακλείου είναι ο μεγαλύτερος της Κρήτης και σε έκταση και σε πληθυσμό. Φυσικά και ως προς τις οικονομικές παραμέτρους είναι η πλουσιότερη περιοχή, εμφανίζοντας το μεγαλύτερο κατά κεφαλή εισόδημα.

Επτά επαρχίες συγκροτούν τον Νομό, με αυτές του Μαλεβιζίου, Τεμένους και Πεδιάδος να βρίσκονται στα βόρεια παράλια και τις επαρχίες Πυργιώτισσας, Καινουρίου, Μονοφατσίου και Βιάννου στο κέντρο και τις νότιες περιοχές.

Από γεωγραφική σκοπιά ανάμεσα σε δυο οροσειρές, την Ίδη στα δυτικά και τη Δίκη στα ανατολικά. Μια χαμηλή οροσειρά υψώνεται στη μέση, που κατεβαίνει στην εύφορη πεδιάδα της Μεσσαράς, ενώ στα νότια υπάρχει και μια άλλη μικρή οροσειρά, ο Κοφινάς, που παρεμβάλλεται στην πεδιάδα και το Λιβυκό.

Κατά την αρχαιότητα κύριο αστικό κέντρο ήταν αναμφίβολα η Κνωσός και ο Στράβων αναφέρει στα «Γεωγραφικά» του ότι το Ηράκλειο ήταν το επίνειο της Κνωσού.

3.3.1 ΗΡΑΚΛΕΙΟ-ΜΟΥΣΕΙΑ

Αρχαιολογικό

Εκκλησιαστικής τέχνης

Ιστορικό

Μάχης Κρήτης και Εθνικής Αντίστασης

Φυσικής Ιστορίας

Ένωσης Πεζών – Οινοποιείας ΜΙΝΩΣ στο χωριό Πεζά

3.3.2 ΗΡΑΚΛΕΙΟ -ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Το Ενετικό λιμάνι

Το Κάστρο ή Κούλες, στην είσοδο του Ενετικού λιμανιού

Ο τάφος και το Κηποθέατρο του Νίκου Καζαντζάκη

Οι βενετσιάνικες κρήνες (βρύσες)

Η Αγορά

Οι τάφοι των Δέκα Μαρτύρων, η Εκκλησία των Αγίων Δέκα και η Αρχαία Γόρτυνα στην Γόρτυνα.

Η Αρχαία Πόλη στις Αρχάνες και το Μινωικό Ιερό στους πρόποδες του ανθρωπόμορφου όρους Γιούχτα.

Η αρχαία πόλη Αμνισός και το σπήλαιο της Ειλειθυίας στον Αμνισό

Τα ερείπια της αρχαίας πόλης Λύττου στο χωριό Λύττος

Η περίφημη αρχαία πόλη της Κνωσού με τα ανάκτορα

Το μινωικό ανάκτορο και το μινωικό νεκροταφείο στα Μάλια
Οι σπηλιές στα Μάταλα και ο κόλπος της Μεσαρράς όπου βρίσκει καταφύγιο η
χελώνα *Carettacaretta*
Τα ερείπια τριών Μινωικών επαύλεων στον Τύλισο
Ο αρχαιολογικός χώρος στη Φαιστό
Το σπίτι που γεννήθηκε ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος στο Φόδελε

3.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ

Η Ομοιοκαταληξία

Σύμφωνα με τους μελετητές, η ομοιοκαταληξία ήρθε στην Κρήτη κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας, από τους Ενετούς ποιητές και, στη συνέχεια, τους Κρητικούς που επηρεάστηκαν από την ευρωπαϊκή ποίηση. «Από τα μέσα του 15ου αιώνα και πέρα παρουσιάζεται η ρίμα σε δίστιχα και σπανιότερα σε πολύστιχες ομοιοκατάληκτες ρίμες» (Στυλιανός Αλεξίου, Κρητική Ανθολογία, β' έκδ. Ηράκλειο 1969, σελ. 13). Πριν απ' αυτό, δηλαδή κατά τη βυζαντινή περίοδο, δεν έχουμε ομοιοκαταληξία στην Κρήτη ούτε γενικότερα –πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, όπως π.χ. ο Ακάθιστος Ύμνος (Χαιρετισμοί της Παναγίας), στη βυζαντινή ποίηση.

Καθοριστικά θεωρείται ότι επηρέασε την εισαγωγή της ομοιοκαταληξίας στην Κρήτη ο Ερωτόκριτος, που η απήχησή του στον κρητικό λαό ήταν τεράστια, ανάλογη με την απήχηση των ομηρικών επών στον αρχαίο ελληνικό κόσμο. «Μεγάλη ήταν η επίδραση του «Ερωτοκρίτου» κυρίως στο κρητικό λαϊκό δίστιχο, τη «μαντινάδα».

Είναι ζήτημα αν το είδος αυτό υπήρχε πριν από τον Κορνάρο· πάντως μόνο έπειτα από αυτόν αναπτύχθηκε και διαδόθηκε πλατειά» (Στυλιανός Αλεξίου, Βισσέντσου Κορνάρου, Ερωτόκριτος, εκδ. Ερμής, Αθήνα 1980, εισαγωγή).

Η Κρητική Μαντινάδα

Σύμφωνα με τον ορισμό του Μιχάλη Καυκαλά, «Κρητική μαντινάδα είναι δίστιχο με δεκαπεντασύλλαβους και ομοιοκατάληκτους στίχους στη διάλεκτο της Κρήτης που αποδίδει αυτοτελές και ολοκληρωμένο

νόημα και διαθέτει ποιητικές αρετές» (Μιχάλης Καυκαλάς, Οδηγός Κρητικής Μαντινάδας, Βιβλιοεκδοτική Αναστασάκη, Αθήνα 1998, σελ. 142). Μοναδική πιθανή εξαίρεση στην αυτοτέλεια του νοήματος (δηλ. μαντινάδες που το νόημά τους μπορεί να μην είναι πλήρες, αλλά να εξαρτάται από προηγούμενες ή επόμενες) ο ίδιος ο Μ. Καυκαλάς αναγνώριζε στις αντικριστές μαντινάδες, εκείνες δηλαδή που δημιουργούνται για να δώσουν απάντηση σε άλλες μαντινάδες. Οι μαντινάδες, όπως πολύ καλά γνωρίζουν οι Κρητικοί, αναφέρονται σε κάθε θέμα και κάθε στιγμή της ανθρώπινης ζωής, όχι μόνο στον έρωτα, αλλά και στο θάνατο, τον πόλεμο, τη φτώχεια, τη δυστυχία, τη χαρά, την παρέα, την ξενιτιά, τις αστείες στιγμές της καθημερινότητας κ.λ.π.

ΤΟ ΕΘΙΜΟ ΤΟΥ ΚΛΗΔΟΝΑ ΣΗΜΕΡΑ

Ο Κλήδονας είναι ένα παμπάλαιο ελληνικό λαϊκό έθιμο που σήμερα τελείται στις 24 Ιουνίου, την ημέρα του Αγίου Ιωάννου, κυρίως από τις γυναίκες.

Την παραμονή του Αϊ-Γιαννιού, οι ανύπανδρες κοπέλες μαζεύονται σε ένα από τα σπίτια του χωριού, όπου αναθέτουν σε κάποια ή σε κάποιες από αυτές να φέρουν από το πηγάδι ή την πηγή το "αμίλητο νερό". Επιστρέφοντας στο σπίτι όπου τελείται ο κλήδονας, το νερό μπαίνει σε πήλινο -ως επί το πλείστον- δοχείο, στο οποίο η κάθε κοπέλα ρίχνει ένα αντικείμενο, το λεγόμενο ριζικάρι. Συνήθως, πρόκειται για κάποιο προσωπικό αντικείμενο, συχνά μάλιστα πολύτιμο. Στη συνέχεια, το δοχείο σκεπάζεται με κόκκινο ύφασμα, το οποίο δένεται γερά με ένα κορδόνι ("κλειδώνεται") και τοποθετείται σε τaráτσα ή άλλο ανοιχτό χώρο. Εκεί παραμένει όλη τη νύχτα υπό το φως των άστρων. Οι κοπέλες επιστρέφουν ύστερα στα σπίτια τους. Λέγεται ότι τη νύχτα αυτή θα δουν στα όνειρά τους το μελλοντικό τους σύζυγο. Ανήμερα του Αϊ-Γιαννού, αλλά πριν βγει ο ήλιος -ώστε να μην εξουδετερωθεί η μαγική επιρροή των άστρων-, η υδροφόρος νεαρή της προηγούμενης φέρνει μέσα στο σπίτι το αγγείο. Το μεσημέρι, ή το απόγευμα, συναθροίζονται πάλι οι ανύπανδρες κοπέλες. Αυτήν τη φορά όμως στην ομήγυρη μπορούν να συμμετέχουν και παντρεμένες γυναίκες, συγγενείς και γείτονες και των δύο φύλων, καλεσμένοι για να παίξουν το ρόλο μαρτύρων της μαντικής διαδικασίας.

Καθισμένη στο κέντρο της συντροφιάς, η υδροφόρος νεαρή ανασύρει ένα-ένα από το αγγείο τα αντικείμενα, που αντιστοιχούν στο "ριζικό" κάθε κοπέλας και

μια άλλη, κάποια που έχει ποιητικό ή μαντικό ταλέντο απαγγέλει ταυτόχρονα τυχαίες μαντινάδες. Μαντινάδες που είναι επηρεασμένες απλώς και μόνο από τη θέα του ριζικαριού, αφού η μαντιναδολόγος δεν ξέρει σε ποιον ανήκει το κάθε ριζικάρι. Η μαντινάδα που αντιστοιχεί στο αντικείμενο (ριζικάρι) της κάθε κοπέλας θεωρείται ότι προμηνάει το μέλλον της και σχολιάζεται από τους υπόλοιπους, που προτείνουν τη δική τους ερμηνεία σε σχέση με την ενδιαφερόμενη.

Ειδικότερα κατά τον κλήδονα στην Κρήτη συνηθίζονται τα εξής:

A. Αποσπέρας: Δυο κορίτσια μεταφέρουν το βράδυ της παραμονής «αμίλητο νερό» από την πηγή ή το πηγάδι (όχι από βρύση σπιτιού) , χωρίς δηλαδή να βγάζουν λέξη από το στόμα τους και το τοποθετούν μέσα σε ένα κιούπι ή πιθαράκι. Στη συνέχεια το σκεπάζουν με διάφορα κλαδιά δέντρων και το αφήνουν όλη τη νύχτα στην ύπαιθρο, και αφού κάθε κορίτσι της συντροφιάς ρίξει μέσα ένα δικό του σημάδι (νόμισμα ή κόσμημα, μήλο κ.τ.λ.), που λέγεται «ριζικάρι» (ριζικό = το τυχερό, η μοίρα)

B. Ανοιγμα: Το πρωί της 24 Ιουνίου «ανοίγεται ο κλήδονας. Μια ηλικιωμένη γυναίκα βγάζει ένα-ένα τα ριζικάρια, ενώ μια άλλη απαγγέλει για κάθε ένα από αυτά ένα δίστιχο, μια μαντινάδες, που το νόημα ή μήνυμα (μαντάτο, μαντινεία) που περικλείει καλείται να μαντέψει – εξ ου και μαντινάδα - αυτός στον οποίο ανήκει. Δηλαδή ανάλογα με το νόημα που περικλύσει κάθε μαντινάδα σημαίνει και κάτι καλό ή κακό γι αυτόν στον οποίο αναφέρεται.

Ο μαντιναδολόγος φυσικά δεν ξέρει σε ποιον ανήκουν τα ριζικάρια και έτσι λέει όποια μαντινάδα του έρχεται στο νου επηρεασμένος απλώς και μόνο από το θέαμα του κάθε ριζικαριού. Σε δικό μου ριζικάρι κάποτε ο αείμνηστος μαντιναδολόγος Καμινοκωστής, μου είπε την εξής μαντινάδα:

**Σα μάθει ο σκύλος γράμματα κι η γάτα να διαβάζει
τότε και συ θα παντρευτείς να κάμει ο κόσμος χάζι....**

3.4.1 Μύθοι και πραγματικότητες

Ανδρόγεωσ: πρώτος γιος του Δία και της Πασιφάης που δολοφονήθηκε στην Αθήνα.

Αριάδνη: κόρη του Μίνωα και της Πασιφάης. Αγάπησε παράφορα τον Θησέα και τον βοήθησε να σκοτώσει τον Μινώταυρο και αυτός ευχαρίστως για αντάλλαγμα την παράτησε στη Νάξο.

Δαίδαλος: συμβούλευσε την Αριάδνη και όταν το έμαθε ο Μίνωας τον κυνήγησε. Έφτιαξε φτερά, αυτομόλησε στη Σικελία όπου, με παραπλανητικό τρόπο, όταν ο βασιλιάς της Κρήτης τον βρήκε, τον σκότωσε. Ο γιος του, Ίκαρος, γκρεμοτσακίστηκε στο πέλαγος.

Δίας: γλίτωσε από τον πατέρα του τον Κρόνο, και όταν μεγάλωσε πήρε το περιβραχιόνιο του Αρχηγού των θεών.

Ευρώπη: κόρη του Αγήνορα και της Τηλεφάσσας. Μικρή έπαιζε στην παραλία του χωριού της και ο Δίας μεταμορφωμένος σε ταύρο την απήγαγε. Όταν τη βαρέθηκε την έδωσε στον βασιλιά Αστερίωνα και όταν πέθανε οι Κρήτες έδωσαν το όνομα της σε μία ήπειρο.

Κουρήτες: γιγαντόσωμα κοπέλια. Προστάτευσαν τον Δία από τον Κρόνο, όταν όμως, ύστερα από διαταγή της Ήρας, σκότωσαν την Επαφώ(μία από τις κόρες του Δία) ο Δίας τους εξαφάνισε.

Μίνωας: γιος του Δία και της Ευρώπης.

Μινώταυρος: γεννήθηκε από την Πασιφάη και τον Ιερό ταύρο του Ποσειδώνα. Επειδή έτρωγε 14 νέους κάθε μέρα ο Θησέας ανέλαβε να τον σκοτώσει.

Θησέας: δεν ήταν από την Κρήτη, αλλά ο μοναδικός που μισήθηκε από τους Κρητικούς. Σκότωσε τον Μινώταυρο με την βοήθεια της Αριάδνης όπου την παράτησε επιστρέφοντας στην Αθήνα στη Νάξο. Οι Θεοί όμως τον τιμώρησαν.

Τάλος: το πρώτο ρομπότ της Ιστορίας. Σκοπός του να φυλάσσει την Κρήτη, είχε όμως μια ατέλεια στο πίσω μέρος της κνήμης. Η Μήδεια βρήκε την ατέλεια και το κατάστρεψε.

3.4.2 Κρητικές εκφράσεις-λέξεις.

Αίγα (η): η γίδα

Αγρίμι (το): ο Κρητικός αίγαγρος.

Ασκολύμπρι (οι): Κρητικό χορταρικό. Δεν θα το βρείτε το καλοκαίρι.

Κρούβομαι: πνίγομαι. Το λένε για τα πάντα.

Επαέ: είναι επίρρημα και σημαίνει "εδώ"

Ιντα: τι

Καλλιτσούνια (τα): μικρές πίτες με μυζήθρα και αρωματικά που φτιάχνονται με διαφορετικό τρόπο ανά την Κρήτη. Άλλοτε πρόκειται για φαγητό άλλοτε για γλυκό.

Κασούνα (η): η μαγκούρα.

Κοπέλι (το): το αγόρι

Μαδάρες (οι): τα άγρια και τα βραχώδη άδενδρα βουνά. Είναι ακόμα και ένα από τα βουνά της Κρήτης (στο νομό Χανίων).

Μαλάκα (η): Προσοχή η Μαλάκα είναι είδος Κρητικού τυριού.

Μαλοτύρα (η): Κρητικό τσάι του βουνού.

Μπαλωθιές (οι): οι χαρμόσυνες ομοβροντίες.

Μπααραμπάκος (ο): γραφική φιγούρα των Χανίων που πέθανε πριν 13 χρόνια περίπου. Σημαίνει χαμένος ,δυστυχισμένος, ανυπόληπτος.

Ξεροτήγανα (τα): οι δίπλες των Κρητικών.

Οϊ: όχι.

Ορθή (η): η τελευταία τσικουδιά η οποία πίνεται στα όρθια πριν την αναχώρηση. Αν κάποιος σας τη προτείνει υπακούστε, χωρίς συζήτηση.

Πιλάφι (το): όχι σε οτιδήποτε απλό. Το καλύτερο στην Ελλάδα. Το κατά παράδοση γαμοπίλαφο φτιάχνεται σε χύτρες τεραστίων διαστάσεων.

Πίτες σφακιανές (οι): αριστουργήματα κατά προτίμηση μικρά με μυζήθρα που τρώγονται με μέλι.

Σταμναγκάθι (το): αγκαθωτός θάμνος το καλοκαίρι με τρυφερά φύλλα το οποίο τρώγεται χλωρό με λάδι και ξίδι. Δεν θα το βρείτε το καλοκαίρι.

Στάκα (η): είδος βουτύρου, πρώτη ύλη του οποίου είναι η τσίπα που σχηματίζονται στο πρόβειο γάλα.

Τάκος ή ντάκος (ο): βρεγμένο παξιμάδι με λάδι, αλάτι και ρίγανη, μπόλικη φιλοκομμένη ντομάτα και μυζήθρα από πάνω.

Χόντρος (ο): αλεσμένο σιτάρι σε χειρόμυλο, μοιάζει με τον τραχανά.

Χοχλιός (ο): Το σαλιγκάρι. Οι μπουμπουριστοί χοχλιοί είναι τηγανισμένοι με

λάδι. Νοστιμιά που διχάζει τους ευαίσθητους καλοφαγάδες.

3.4.3 Συμπεριφορά στους ντόπιους.

Πανηγύρια και χοροί. Πάντα και παντού θα τα δει κανείς και θα βρεθεί στην Κρήτη. Στους ντόπιους όμως Κρητικούς και ιδιαίτερα σε χωριά που κρατούν ακόμα τα βαριά τους, πρέπει να έχει κανείς λίγη προσοχή σε αυτά που κάνει.

-Δεν πρέπει λοιπόν να σηκώνεται στην πίστα όταν χορεύει άλλος.

-Δεν χτυπάς ποτέ την πλάτη στον διπλανό σου. Τα "γεια σου ρε φίλε"

δυστυχώς δεν έχουν καλή ανταπόκριση σ'αυτά τα μέρη.

-Όταν ο διπλανός σου βγάζει πιστόλι δεν φωνάζεις, ούτε αναζητάς την αστυνομία, απλά αν δεν έχεις ξαναδεί όπλο και τρομάζεις, φεύγεις διακριτικά.

-Το ντύσιμο σου πρέπει να είναι ευπρεπές. Όχι κουστούμι αλλά ούτε και γυμνός.

-Μην τσουγκρίσεις το ποτήρι σου, φέροντας το κάτω μέρος του ποτηριού σου στο πάνω μέρος του άλλου.

Με μικρή λοιπόν προσοχή, και θα δει κανείς τους Κρητικούς να ανοίγουν απλόχερα το σπίτι τους, να σας ταΐζουν με οτιδήποτε καλό έχουν, έστω και αν το φαγητό που σας σερβίρουν προορίζονταν για άλλο στομάχι, και να σας προσφέρουν ευχάριστα μια θέση για να ξαποστάσετε.

Αυτή είναι η Κρήτη. Με τα λίγα κακά της και τα πολλά καλά της. Οι περισσότεροι θα την αγαπήσουν και ακόμα περισσότεροι θα επιλέξουν για δεύτερη και για τρίτη φορά να κάνουν ξανά τις διακοπές τους στην Μεγαλόνησο.

Ο ρόλος της Κρήτης στην Ανατολική Μεσόγειο υπήρξε ιδιαίτερα σημαντικός στην αρχαιότητα. Αποτελώντας κομβικό σημείο τριών ηπείρων υπήρξε σημείο συνάντησης διαφορετικών ανθρώπων, σημείο δημιουργίας νέων ιδεών μέσα στους αιώνες, για τους περισσότερους αρχαίους πολιτισμούς.

3.4.4 Τοπικά προϊόντα — αγορές

Δοκιμάστε «καλιτσούνια» -τηγανητά τυροπιτάκια με σπιτικό φύλλο, μυζήθρα ή φρέσκο ανθότυρο- , «στάκα» -φτιάχνεται στο τελευταίο στάδιο παραγωγής του βουτύρου γάλακτος- , «σφακιανή τούρτα» -αρνί με μυζήθρα και φύλλο στο φούρνο- , κρέας «οφτό» .

Στα ρακάδικα του Ηρακλείου θα βρείτε παραδοσιακούς κρητικούς μεζέδες, πατάτες «οφτές» (ψητές), πικάντικα τυριά και νόστιμες ελιές.

Στην τοπική αγορά επισκεφθείτε τα εργαστήρια που κατασκευάζουν τα περίφημα κρητικά μαχαίρια, αναπόσπαστο εξάρτημα της παραδοσιακής ενδυμασίας των Κρητικών.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ: Στο 3^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται πιο συγκεκριμένα πολιτιστικά και πολιτισμικά στοιχεία του νομού Ηρακλείου. Αναφέρονται επίσης κάποιες γνωστές και λαϊκές παραδόσεις-αντιλήψεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ Η ΑΠΗΧΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

4.1 ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ο νομός Ηρακλείου είναι ο πιο πυκνοκατοικημένος νομός της Κρήτης είναι αυτός που ανέπτυξε τα σημαντικότερα κέντρα του Μινωικού πολιτισμού και συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό επισκεπτών ετησίως.

Η πρωτεύουσα του το Ηράκλειο έχει εξελιχθεί σε μεγάλο αστικό, εμπορικό, βιομηχανικό και αγροτικό κέντρο. Η πόλη αυτή έχει σήμερα 225000 κατοίκους και αντιμετωπίζει όλες τις συνέπειες της γρήγορης και απρογραμματίστης ανάπτυξης. Ένας πολεοδομικός λαβύρινθος που σφύζει όμως από πνευματική και καλλιτεχνική κίνηση. Στην Λότζια, τον Άγιο Μάρκο και τα μεγάλα ξενοδοχεία οργανώνονται συχνά επιστημονικά συνέδρια και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

Η πόλη στεγάζει από τα τέλη του περασμένου αιώνα το Αρχαιολογικό Μουσείο που περιλαμβάνει εκθέματα που προέρχονται αποκλειστικά από την Κρήτη και καλύπτει τη χρονική περίοδο από την νεολιθική εποχή ως τον 4^ο μ.Χ. αιώνα.

Το Ιστορικό (εθνογραφικό) Μουσείο Κρήτης που συμπληρώνει χρονολογικά το Αρχαιολογικό ως τον αιώνα μας, στεγάζεται στο Μέγαρο Καλοκαιρινού και το Μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης που στεγάζεται στην σιναιϊτική εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης.

Πολιτιστικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν το παλαιό Βενετσιάνικο λιμάνι με το φρούριο Κούλε που χτίστηκε για την προστασία του, τα Νεώρια (παλιά βενετσιάνικα ναυπηγεία) και τα τείχη της πόλης όπου στο νοτιότερο σημείο τους και συγκεκριμένα στον προμαχώνα Μαρτινέγκο βρίσκεται ο τάφος του Καζαντζάκη. Άλλα αξιοθέατα είναι η Λότζια κέντρο της ζωής των Βενετών και το σημερινό Δημαρχείο, οι ναοί του Αγίου Τίτου, Αγίου Μάρκου, Αγίου Μηνά, Αγίου Πέτρου και Αγίας Αικατερίνης, οι Κρήνες Μοροζίνι, Μπέμπα και Πριούλι, η Βικελαία Βιβλιοθήκη.

Στην Πόρτα του Ιησού βρίσκεται το κηποθέατρο Νικ. Καζαντζάκης χώρος πολιτιστικών εκδηλώσεων κατά τους θερινούς μήνες.

Ο νομός Ηρακλείου είναι διάσπαρτος από αρχαιολογικούς χώρους .

4.2 Μειονεκτήματα και παρούσα κατάσταση που απασχολούν (τον πολιτιστικό τουρισμό στο Ηράκλειο).

Όπως είναι γνωστό τα τελευταία πέντε χρόνια υπάρχει έντονος προβληματισμός γύρω από το θέμα του πολιτιστικού τουρισμού.

Η έντονη τουριστική κίνηση, ιδιαίτερα τη θερινή περίοδο και τα επακόλουθα αυτής προβλήματα, λειτουργούν εις βάρος της ιστορικής παρουσίας των περιοχών αυτών.

Υπάρχει μεγάλη έλλειψη ενδιαφέροντος από πολιτεία και ιδιωτικό τομέα, όπως και πλήρης στασιμότητα της ανάπτυξης του «πολιτιστικού» τουρισμού χωρίς κάποια νέα σχέδια και προοπτικές βελτίωσης της παρούσας κατάστασης. Δεν υπάρχει κινητοποίηση των αρμοδίων φορέων (Υπουργείο Πολιτισμού- Υπουργείο Τουρισμού) έτσι ώστε να μην υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές για καλύτερευση της παρούσας κατάστασης.

Η συγκεκριμένη κατάσταση παραμένει ίδια σχεδόν δέκα χρόνια χωρίς καμία βελτίωση στους χώρους επίσκεψης των τουριστών για να γνωρίσουν την πολιτιστική μας κληρονομιά από κοντά που είναι τελείως παραμελημένη. Οι υπεύθυνοι και οι αρμόδιοι αδιαφορούν για αυτούς τους χώρους (μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία), με αποτέλεσμα οι χώροι αυτοί να φθείρονται και να καταστρέφονται σταδιακά. Οι εκτεταμένες ζημιές έχουν ως επακόλουθο την αλλοίωση και καταστροφή. Δεν έχουν παρθεί τα ανάλογα μέτρα για το περιβάλλον και την προστασία του σχετικά με την καθαριότητα και την οργάνωση, όπως και δεν υπάρχουν προβλεπόμενα σχέδια για πάρκα ξεκούρασης, τουαλέτες στους χώρους αυτούς.

Ακόμα μία σημαντική παράλειψη, όσον αφορά την ενημέρωση των τουριστών, είναι η έλλειψη ενημερωτικών πινακίδων σε αυτούς τους χώρους (Φαιστός), όπως και δεν υπάρχει καμία επένδυση στον σημαντικό φορέα ενημέρωσης που είναι τα βιβλία, και η έλλειψη ξεναγών.

Εν τούτοις γίνεται μια προσπάθεια από το Τ.Α.Π. (Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων), οι οποίοι διανέμουν κάποιους χάρτες αλλά και κάποια ενημερωτικά

φυλλάδια σε σχέση με τον χώρο. "τα τρίπτυχά". Αυτά όμως κατά την θερινή περίοδο δεν επαρκούν για την ζήτηση ενός μήνα.

Το σημαντικότερο πρόβλημα είναι ότι υπάρχει μεγάλη έλλειψη μόρφωσης και ενημέρωσης επί του θέματος. Πολλοί είναι εκείνοι που οι γνώσεις τους δεν είναι αρκετές αλλά εργάζονται σε αυτούς τους χώρους δυσχεραίνοντας με αυτόν τον τρόπο την εξυπηρέτηση των τουριστών. Πρέπει να υπάρχει κάποια απαιτούμενη εκπαίδευση για τη σωστή λειτουργία και εξυπηρέτηση.

4.3 Σημαντικές προσωπικότητες που συνέβαλαν στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στο Ηράκλειο.

Δομίνικος Θεοτοκόπουλος-EI Greco

Γεννήθηκε στο Φόδελε το 1541. ήταν ένας από τους σπουδαιότερους καλλιτέχνες της εποχής του. Ακόμα και στις μέρες μας διοργανώνονται από το Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών συνέδρια-συμπόσια και διαλέξεις με κύριο θέμα τα έργα και τη ζωή του .Συμμετέχουν κορυφαίοι ειδικοί ιστορικοί της Τέχνης και συντηρητές. Εξαιτίας αυτών των εκδηλώσεων, πολλοί είναι αυτοί που επισκέπτονται το Ηράκλειο, τουρίστες αλλά και εγχώριοι με σκοπό να παραβρίσκονται σε αυτές τις διοργανώσεις –εκθέσεις -συμπόσια.

Νίκος Καζαντζάκης

Γεννιέται τον Φεβρουάριο του 1883 στο Ηράκλειο Κρήτης.

Ο Καζαντζάκης είναι ένας οδοιπόρος της Αβύσσου. Ένας οδοιπόρος της ανθρώπινης σκέψης. Σπούδασε, μετέφρασε, έγραψε, ταξίδεψε στις περισσότερες φιλοσοφίες, θρησκείες και ρεύματα της εποχής. Σε ιδεολογίες αντικρουόμενες.

Στον υπαρξισμό, στο Δαρβινισμό, στο Μαρξισμό, στο Χριστιανισμό, στο Βουδισμό, στον Ιδεαλισμό, στον Αθεϊσμό.

Ένας διεθνιστής, θετικιστής, Σοφιστής, Νίτσεικός, Ελληνοκεντρικός, Μακιαβελικός, Μπερξονικός. Ένας Μηδενιστής Αρχαιοέλληνας, που σε όλη του τη ζωή προσπάθησε να ανακαλύψει, να συνθέσει και να αποσυνθέσει την ανθρώπινη μοίρα.

Ο Καζαντζάκης έζησε και έγραψε τον πρώτο μισό του εικοστού αιώνα. Με τους δύο παγκοσμίους πολέμους, τις εθνικές καταστροφές, τον εμφύλιο, τη Ρωσική επανάσταση, τις μεγάλες ανατροπές, τις επιστημονικές ανακαλύψεις και θεωρίες, τις πτώσεις, το νέο κόσμο.

Πολλές εκδηλώσεις διοργανώνονται 50 χρόνια μετά το θάνατό του παγκοσμίως όπου λαμβάνουν μέρος πολλοί εσωτερικοί και εξωτερικοί φορείς. (π.χ. διοργανώνονται πολλά συνέδρια από το Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης).

Μίκης Θεοδωράκης

Ο Μίκης Θεοδωράκης είναι ο διασημότερος Έλληνας διεθνώς, με αναγνωρισιμότητα σε όλα τα πλάτη και μήκη της γης. Το έργο του έτυχε μιας απήχησης πρωτόγνωρης ιδίως για καλλιτέχνη προερχόμενο από μια μικρή ευρωπαϊκή χώρα.

4.4 Αναπτύσσοντας τον πολιτιστικό τουρισμό του Ηρακλείου μέσω του έργου του Μίκη Θεοδωράκη.

A. Η διεθνής εμπειρία στον πολιτιστικό τουρισμό.

Ο Θεοδωράκης, παρ'ότι εισήγαγε μια καινοτόμο μουσική γλώσσα, κατάφερε να διαδώσει παγκοσμίως τη σύγχρονη ελληνική μουσική- και μέσω αυτής τους μεγάλους Έλληνες ποιητές – και μάλιστα σε ένα πλατύ κοινό. Δικαίως θεωρείται ως ένας από τους κορυφαίους συνθέτες του 20^{ου} αιώνα.

Το έργο του Μίκη Θεοδωράκη προκάλεσε τη δημιουργία σημαντικού κοινωνικού πλούτου τις προηγούμενες δεκαετίες στην Ελλάδα. Εντούτοις, στη χώρα μας αξιοποιήθηκε μικρό μόνο μέρος αυτού του αναπτυξιακού δυναμικού. Διεθνώς υπάρχουν πολλά παραδείγματα χωρών που επέτυχαν αξιόλογη οικονομική ανάπτυξη μέσω του πολιτισμού τους.

Μια επισκόπηση αυτών των παραδειγμάτων δείχνει τις ευκαιρίες ανάπτυξης που έχει η Ελλάδα και τα δυνητικά οφέλη που μπορεί να αποκομίσει ένας τόπος όπως η Κρήτη από το έργο ενός καλλιτέχνη με παγκόσμια απήχηση.

B. Η συμβολή του Μίκη Θεοδωράκη στην ανάπτυξη του κρητικού τουρισμού.

Η κινηματογραφική μεταφορά του Αλέξη Ζορμπά το 1964 με την θρυλική πλέον επένδυση του Μίκη Θεοδωράκη έβαλε την Κρήτη στο παγκόσμιο τουριστικό χάρτη και πυροδότησε την ταχεία οικονομική ανάπτυξη του νησιού. Μέσα σε λίγα χρόνια η Κρήτη προσπέρασε τη Ρόδο και την Κέρκυρα, τους κυρίαρχους ταξιδιωτικούς προορισμούς εκείνης της εποχής, και εδραιώθηκε ως ο σημαντικότερος τουριστικός πόλος της χώρας.

Τρεις είναι οι κύριοι άξονες για την ανάπτυξη προγραμμάτων πολιτιστικού τουρισμού στο Ηράκλειο με θέμα τη ζωή και το έργο του Θεοδωράκη:

- Διαδρομές
- Φεστιβάλ
- Ψηφιακό μουσείο

Γ. Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών

Μπορεί να σχεδιαστεί ένα **δίκτυο θεματικών διαδρομών** που θα καλύπτει όλον το νομό. Έχοντας ως *αφορμή* τον Μίκη Θεοδωράκη, οι επισκέπτες θα γνωρίζουν όχι μόνο τις πτυχές της ζωής του αλλά και γενικότερα την ιστορία και τις παραδόσεις του Ηρακλείου, τη μουσική κληρονομιά και τη φύση της. Παραδείγματα διαδρομών είναι ο Σταυρός και η περιοχή του Ακρωτηρίου, ο Γαλατάς και η πόλη των Χανίων, η ορεινή Κρήτη κοκ.

Για να είναι επιτυχής η δημιουργία αυτών των προϊόντων θα πρέπει να προσφέρουν ενδιαφέρουσες και ελκυστικές εμπειρίες, η δε διάρκεια και οι διανυόμενες αποστάσεις να είναι εύλογες. Οι διαδρομές μπορεί να είναι αφενός οργανωμένες από το τουριστικό γραφείο και να διεξάγονται με πούλμαν και ξεναγό. Αφετέρου μπορεί να εκδοθεί ένας έντυπος οδηγός για ανεξάρτητους ταξιδιώτες, όπου αυτές θα περιγράφονται λεπτομερώς και θα απεικονίζονται σε χάρτη. Σε κάθε περίπτωση απαιτείται προηγούμενη συνεργασία με όλους τους επισκέψιμους χώρους και τις επιχειρήσεις που καλύπτουν οι διαδρομές ώστε να τηρούνται ωράρια και ποιοτικές προδιαγραφές.

Δ. Διοργάνωση φεστιβάλ

Η δημιουργία ενός **ετησίου φεστιβάλ αφιερωμένο** στον Μίκυ Θεοδωράκη επίσης μπορεί να αποτελέσει παράγοντα ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού. Στην Ελλάδα πραγματοποιούνται κάθε χρόνο πολλά φεστιβάλ, τα οποία ωστόσο αδυνατούν να προσελκύσουν αξιόλογο αριθμό τουριστών αν και αποβλέπουν στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού. Ο λόγος είναι ο λαθήμενος σχεδιασμός και η μη τήρηση κάποιων βασικών τουριστικών προδιαγραφών.

Προκειμένου να επισκεφτεί ένας φιλότεχνος την Κρήτη ειδικά για το φεστιβάλ, θα πρέπει το πρόγραμμα των εκδηλώσεων να έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

1. **Πρωτοτυπία και Ελληνικότητα:** Το πρόγραμμα πρέπει να περιέχει στοιχεία πρωτοτυπίας που θα διαφοροποιούν το φεστιβάλ από τις άλλες εκδηλώσεις. Η Κρήτη θα μπορέσει να προσελκύσει φιλότεχνους εφόσον τους προσφερθεί μια δέσμη παραστάσεων και συναυλιών που δεν θα βρουν αλλού. Προς αυτήν την κατεύθυνση μπορεί να αξιοποιηθεί τόσο το έργο του Μίκη Θεοδωράκη όσο και των άλλων σύγχρονων δημιουργών, η αρχαιοελληνική πολιτιστική κληρονομιά κοκ. Επίσης μπορεί να αξιοποιηθεί το γεγονός ότι η ελληνική ιστορία και μυθολογία αποτελεί μια διαρκεί πηγή έμπνευσης για τη δυτική αλλά και τη νεοελληνική θεματολογία.

2. **Ξεκάθαρη φυσιογνωμία:** Οι τουρίστες θα επισκεφθούν ένα φεστιβάλ μόνο εάν έχουν μια ξεκάθαρη εικόνα για το περιεχόμενο και την ποιότητα του. Πολλά φεστιβάλ, όπως λ.χ. το Φεστιβάλ Αθηνών, κινούνται στη λογική του <<λίγο από όλα>>, χωρίς να έχουν σαφή προσανατολισμό για το πρόγραμμά τους, γεγονός που δυσχεραίνει την προσέλκυση τουριστών. Για αυτόν τον λόγο απαιτείται ο καθορισμός ενός θεματικού άξονα, γύρω από τον οποίο θα δομηθεί το πρόγραμμα του φεστιβάλ.
3. **Ποιότητα:** Πρέπει να δοθεί μεγάλη προσοχή στην ποιότητα κάθε εκδήλωσης, ώστε να διασφαλιστεί το υψηλό καλλιτεχνικό επίπεδο του φεστιβάλ. Έτσι θα πρέπει να καλούνται στο φεστιβάλ κορυφαίοι Έλληνες και ξένοι καλλιτέχνες, είτε πρόκειται για καθιερωμένα στον χώρο τους ονόματα είτε για λιγότερο γνωστούς αλλά εγνωσμένης αξίας καλλιτέχνες.
4. **Ισορροπία:** Πρέπει να βρεθεί ένα σημείο ισορροπίας ανάμεσα στη παρουσίαση διαφόρων μορφών τέχνης και της εξειδίκευσης του προγράμματος. Υπάρχουν λ.χ. φιλότεχνοι που θα ερχόντουσαν στην Κρήτη για να παρακολουθήσουν ένα τετραήμερο με κορυφαίες παραστάσεις χορού. Το φεστιβάλ δεν πρέπει όμως να υποβαθμίζει άλλες μορφές τέχνης, οι οποίες επίσης προσελκύουν επισκέπτες από το εξωτερικό όπως είναι η μουσική και το θέατρο. Ισορροπία θα πρέπει επίσης να υπάρχει και σε σχέση με τις προτιμήσεις των Κρητικών και των επισκεπτών του νησιού, ώστε το φεστιβάλ να προσελκύει και τις δυο αυτές ομάδες θεατών.
5. **Πυκνότητα:** Το πρόγραμμα του φεστιβάλ πρέπει να σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε οι επισκέπτες να μπορούν να παρακολουθούν σε καθημερινή βάση τις εκδηλώσεις του ενδιαφέροντός τους. Η πραγματοποίηση εκδηλώσεων μόνο τα Σαββατοκύριακα ή με κενά πολλών ημερών μεταξύ τους κάνει απαγορευτική την προσέλκυση πολιτιστικού τουρισμού.
6. **Αξιοποίηση των μοναδικών χώρων:** Η ελκυστικότητα του προγράμματος εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό και από τους χώρους που φιλοξενούν τις εκδηλώσεις. Εδώ ακριβώς εντοπίζεται ένα από τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Ελλάδας ως προς τον πολιτιστικό

τουρισμό χάρη στα ιστορικά μνημεία και τα υπαίθρια θέατρα. Χώροι όπως οι αρχαίες κρητικές πόλεις και τα ενετικά μνημεία προσδίδουν μίαν ιδιαίτερη αίγλη στις φιλοξενούμενες εκδηλώσεις, γεγονός που θα πρέπει να αξιοποιηθεί επικοινωνιακά.

Πέραν ενός ελκυστικού προγράμματος χρειάζεται και η κατάλληλη οργάνωση του φεστιβάλ για να καθιερωθεί στην τουριστική αγορά. Μεταξύ άλλων, πρέπει να ξεκινά από τον προηγούμενο χρόνο η προπώληση εισιτηρίων μέσω των ειδικευμένων τουριστικών γραφείων του εξωτερικού. Επίσης απαιτείται αποτελεσματικό Μάρκετινγκ στη διεθνή τουριστική αγορά για να προσελκυστεί ικανοποιητικός αριθμός ξένων θεατών στο Ηράκλειο.

Ε. Ίδρυση Ψηφιακού Μουσείου

Ο τρίτος άξονας για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στην Κρήτη είναι η ίδρυση ενός μουσείου αφιερωμένου στον Μίκη Θεοδωράκη και κατάλληλα σχεδιασμένου ώστε να προσελκύει κόσμο.

Μια επιλογή θα ήταν η δημιουργία ενός συμβατικού μουσείου, στο οποίο θα εκτίθενται αντικείμενα και ντοκουμέντα από την ζωή του συνθέτη. Εντούτοις τα τελευταία χρόνια μειώνεται σταθερά το ενδιαφέρον του κοινού για συμβατικά μουσεία, όπως προκύπτει από τις φθίνουσες πωλήσεις εισιτηρίων. Αυτό διαπιστώνεται τόσο στην Ελλάδα όσο και στον υπόλοιπο κόσμο.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμά του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου. Όπου την τελευταία πενταετία μειώθηκαν οι πωλήσεις εισιτηρίων κατά 43% από τα 377.000 εισιτήρια ετησίως στα 215.000.

Αντιθέτως, υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον του κοινού για εκθεσιακούς χώρους νέας αντίληψης, οι οποίοι:

- Δεν παρουσιάζουν άψυχα εκθέματα αλλά αφηγούνται μια ιστορία ή αναπαριστούν με πειστικό τρόπο σκηνές από το παρελθόν
- Αξιοποιούν την τεχνολογία για αφήγηση και αναπαράσταση (από κέρνα ομοιώματα μέχρι τρισδιάστατες προσομοιώσεις)
- Προσφέρουν μια ενδιαφέρουσα εμπειρία μέσω της διέγερσης τριών ή και τεσσάρων αισθήσεων, ώστε να <<νιώσει>> ο επισκέπτης το παρουσιαζόμενο θέμα

- Δεν είναι αποστειρωμένοι και περιοριστικοί αλλά επιτρέπουν στον επισκέπτη να αγγίξει και να περιεργαστεί τα εκθέματα
- Δίνουν στον επισκέπτη τη δυνατότητα να προσαρμόσει την εμπειρία που όρι παρέχει ο χώρος στα δικά του προσωπικά ενδιαφέροντα
- Κάνουν ενδιαφέρουσα και συναρπαστική την πρόσληψη γνώση

4.5 Τα οφέλη από την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στο Ηράκλειο

Οι παραπάνω τρεις άξονες, δηλ.
Οι πολιτιστικές διαδρομές,
Το φεστιβάλ και
Η ίδρυση του ψηφιακού μουσείου,

Θα αποτελέσουν την ιδανική βάση για την ανάπτυξη του πολιτισμού και τη δυναμική προώθηση του στην παγκόσμια αγορά

Στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και εξασφάλιση εισοδήματος

Στην τόνωση της τουριστικής κίνησης στο Ηράκλειο.

Κατ'αυτόν τον τρόπο θα αξιοποιηθεί για πρώτη φορά στη χώρα μας η αναπτυξιακή διάσταση του πολιτισμού με συστηματικό και ολοκληρωμένο τρόπο, κάτι που συμβαίνει εδώ και πολλές δεκαετίες σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Εκεί ο πολιτισμός αποτέλεσε το όχημα για την εξασφάλιση εισοδήματος από χιλιάδες οικογένειες και την αύξηση της απασχόλησης.

Μέχρι πριν από μερικά χρόνια ήταν συνεχώς ανοδική πορεία του κρητικού τουρισμού, ωστόσο από το 2001 και μετά άρχισαν να διαφαίνονται πολύ έντονα οι διαρθρωτικές αδυναμίες του μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης που ακολουθήθηκε στην Κρήτη και σε άλλα μέρη της Ελλάδας. Την τελευταία πενταετία μειώθηκε αισθητά η τουριστική κίνηση, εξέλιξη που αναμένεται να

συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια εάν δεν γίνουν κάποιες ουσιαστικές αλλαγές.

Η Ελλάδα έχει αποτελέσει ένα κομμάτι της ανταγωνιστικότητά της στην αγορά του μαζικού τουρισμού ήλιου και θάλασσας, αφού υπάρχουν πολλές νέες τουριστικές χώρες που προσφέρουν διακοπές αυτού του είδους σε καλύτερες τιμές και σε καλύτερη ποιότητα από ότι η Ελλάδα. Οι ελληνικοί προορισμοί θα πρέπει, κατά συνέπεια, να βελτιώσουν την προσφερόμενη ποιότητα και να διαφοροποιηθούν, αναδεικνύοντας εκείνα τα στοιχεία που αφορούν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της χώρας.

Σύμφωνα με αυτό το σκεπτικό, το Ηράκλειο θα μπορούσε να επωφεληθεί από το έργο και την παγκόσμια απήχηση του Μίκη Θεοδωράκη, του Νίκου Καζαντζάκη και του Δομνίκου Θεοτοκόπουλου εάν οι φορείς του νησιού αποφασίσουν να επενδύσουν στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού με επίκεντρο τον μεγάλο συνθέτη. Ιδίως μπορούν να αξιοποιηθούν στοιχεία όπως η καταγωγή τους από το νησί, ο τόπος των γυρισμάτων του Ζορμπά αλλά και το εκπληκτικά αυτοβιογραφικά μυθιστορήματα τους που διαδραματίζονται στην Κρήτη. Από τότε που μεταφράστηκαν διάφορα βιβλία και έργα τους στα γερμανικά και σε πάρα πολλές ακόμα γλώσσες ήταν αρκετοί οι τουρίστες που θέλησαν να ταξιδέψουν στους τόπους που περιγράφουν οι συγγραφείς στα βιβλία τους.

Οι φορείς της Κρήτης αξίζει να πράξουν ό,τι θα έκανε οποιαδήποτε άλλη περιοχή εάν διέθετε καλλιτέχνες με την ακτινοβολία του Θεοδωράκη και άλλων σπουδαίων καλλιτεχνών, δηλ. να εκμεταλλευτεί το έργο και την φήμη τους για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού. Με αυτόν τον τρόπο θα προσφέρουν μια ουσιαστική τόνωση στην τοπική οικονομία και θα συμβάλλουν στην αύξηση της απασχόλησης και του εισοδήματος.

Ανακεφαλαίωση 4^{ου} κεφαλαίου: Στο 4^ο κεφάλαιο αναφέρονται σημαντικές προσωπικότητες που έχουν δράσει με τα έργα τους, τα οποία έχουν συμβάλει στον πολιτιστικό τουρισμό. Ακόμα γίνεται αναφορά για τα οφέλη και για τα μειονεκτήματα της μέχρι τώρα κατάστασης του πολιτιστικού τουρισμού στο Ηράκλειο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΠΙΝΑΚΕΣ, ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Κρήτη: το νησί του “ήλιου και της θάλασσας”. Τα βασικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της είναι οι πολύ καλές κλιματολογικές συνθήκες , τα μνημεία (Κνωσός, Φαιστός κ.α.) τα μοναστήρια, τα μουσεία , χώροι με ιστορικό ενδιαφέρον, το φυσικό περιβάλλον .

Αν και στην Κρήτη μπορεί να φτάσει κανείς και από θάλασσα και από αέρα σχεδόν 85% των τουριστών προτιμούν να χρησιμοποιούν πτήσεις charter.

Χώρα Προέλευσης	Ποσοστό (%)
Γερμανία	31%
Σκανδιναβία	20%
Μεγ.Βρετανία	14%
Ολλανδία	7.5%
Γαλλία	6%
Ανατολική Ευρώπη	5%
Αυστρία	4.5%
Ελβετία	4%
Βέλγιο/Λουξεμβούργο	4%
Ιταλία	2.5%
Λοιπές Χώρες	2.5%
Σύνολο	100%

Πηγή: Ομοσπονδία Ξενοδόχων Κρήτης ,1996

Το 42% των συνολικών αφίξεων των τουριστών στην Κρήτη είναι οικογένειες με παιδιά, 38% ζευγάρια και 20% άγαμοι. Το νησί προσελκύει κυρίως τις παρακάτω ομάδες ηλικιών :

- 18-35 ετών (49%)
- 36-45 ετών (22%)
- 46-60 ετών (18%)
- 60 και άνω (11%)

Η τουριστική περίοδος διαρκεί από το Μάρτιο έως το Νοέμβριο , με τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο να είναι μήνες αιχμής.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1992-1996, η Κρήτη, συγκριτικά με τις υπόλοιπες 12 τουριστικές Περιφέρειες της Ελλάδος κατέλαβε την Πέμπτη θέση όσον αφορά την αύξηση των διανυκτερεύσεων.

5.1 Αφίξεις στα αεροδρόμια της Κρήτης

Στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου, αναφορικά με τις αφίξεις κατά εθνικότητα η Γερμανία είναι εκείνη που έχει το προβάδισμα με ποσοστό 33%, ακολουθεί η Αγγλία (15%), η Ολλανδία (8%), η Γαλλία (6%), η Σουηδία (6%), Ελβετία(5%) και η Αυστρία(5%). Στο αεροδρόμιο

5.1.1 Αφίξεις από τη Θάλασσα

Υπάρχουν 5 κεντρικά λιμάνια στην Κρήτη από τα οποία τα 4 βρίσκονται στις εμπορικές πόλεις του νησιού, το Ηράκλειο, τα Χανιά το Ρέθυμνο και τον Άγιο Νικόλαο ενώ το πέμπτο βρίσκεται στα νότια του Νομού Χανίων, στη χώρα Σφακίων.

Εκτός από τους επισκέπτες του εξωτερικού, η Κρήτη παρουσιάζει και εγχώριο τουρισμό. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1992-96, παρατηρήθηκε μια συνεχής αύξηση εγχώριου τουρισμού με προορισμό την μεγαλόνησο με εξαίρεση το έτος 1994 όπου υπήρξε μια μείωση του

5.1.2 Κρατήσεις στα Ξενοδοχεία της Κρήτης

Το 1996, οι κρατήσεις σε ξενοδοχεία έφτασαν στο υψηλότερο επίπεδο από τα προηγούμενα πέντε έτη. Ήταν 64,7%, δηλαδή 16% υψηλότερο ποσοστό από το 1992, 22,6% υψηλότερο ποσοστό από το 1994 και 7,4% υψηλότερο από το 1995.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τις κρατήσεις σε ποσοστά για καθένα από τους Νομούς για τα έτη 1991-1997, καθώς και για το σύνολο της Ελλάδος.

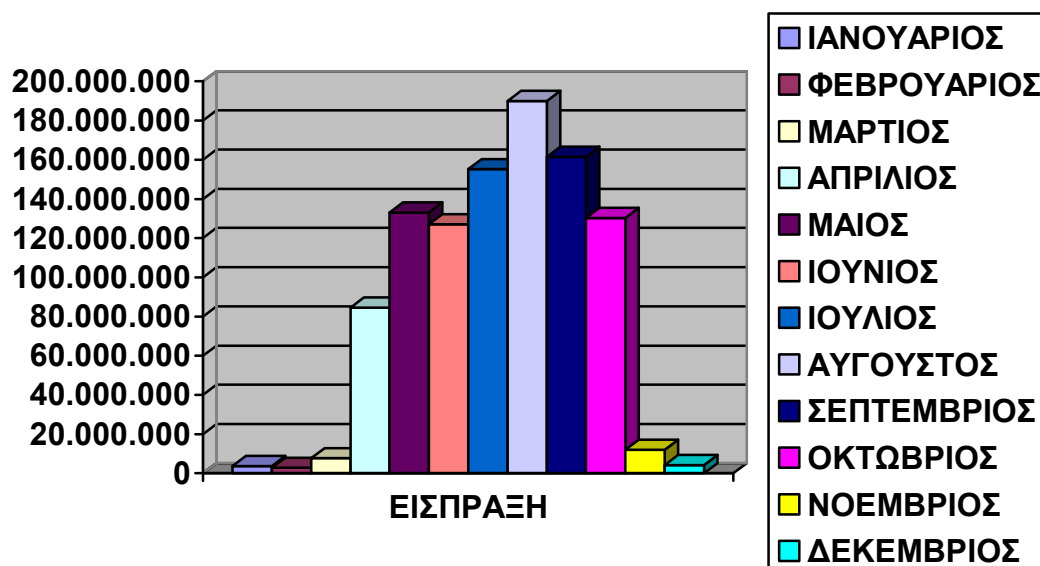
Κρατήσεις ανά Νομό, 1991-1995					
	Ηράκλειο	Λασιθι	Ρέθυμνο	Χανιά	Σύνολο Κρήτη
1991	76,90%	68,30%	72,00%	61,80%	71,70%
1992	83,80%	70,00%	80,60%	62,50%	76,60%
1993	80,60%	70,00%	83,40%	58,90%	75,30%
1994	88,10%	70,00%	90,30%	66,90%	83,60%
1995	71,80%	66,20%	74,60%	64,30%	69,90%
1996	66,30%	61,70%	69,10%	59,50%	64,20%
1997	73,40%	70,10%	80,40%	65,50%	72,50%

Πηγή: Ομοσπονδία Ξενοδόχων Κρήτης, 1996

5.2 ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ ΤΩΝ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ ΣΤΟ ΑΝΑΚΤΟΡΟ ΤΗΣ ΚΝΩΣΟΥ ΣΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1998-2005

5..2.1 ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΤΟΥΣ 1998

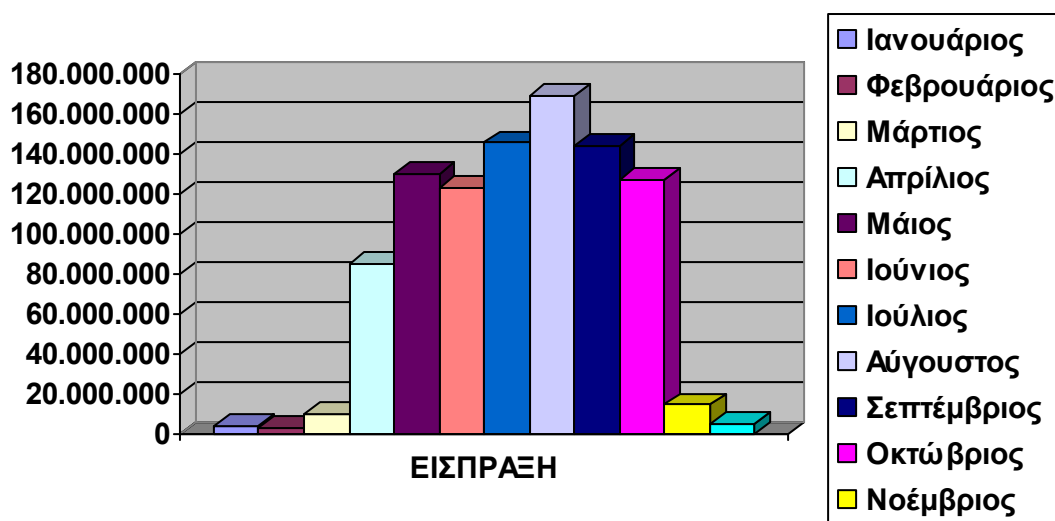
	ΚΥΡΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣ ΜΕΙΩΜΕΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΙΤΗΡ.	ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡ.	ΕΙΣΠΡΑΞΗ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	2.191	474			2.665	1.270	3.665.700
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	1.744	187			1.931	1.186	2.765.600
ΜΑΡΤΙΟΣ	4.823	508			5.331	3.870	7.640.900
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	54.115	4.254			58.369	17.651	84.575.700
ΜΑΙΟΣ	85.299	6.478			91.777	8.966	133.130.900
ΙΟΥΝΙΟΣ	82.374	4.300			86.674	10.295	127.001.000
ΙΟΥΛΙΟΣ	101.789	3.139			104.928	19.406	155.194.700
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	125.154	2.933			128.087	23.283	190.007.400
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	104.972	5.057			110.029	18.773	161.503.600
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	83.380	6.578			89.958	9.946	130.332.400
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	7.344	1.175			8.519	3.653	11.956.000
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	2.660	129			2.789	1.521	4.093.200
ΣΥΝΟΛΟΝ :	655.845	35.212			691.057	119.370	1.001.937.100

Σχεδιάγραμμα του πίνακα 5.2.1 του έτους 1998

5.2.2 ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΤΟΥΣ 1999

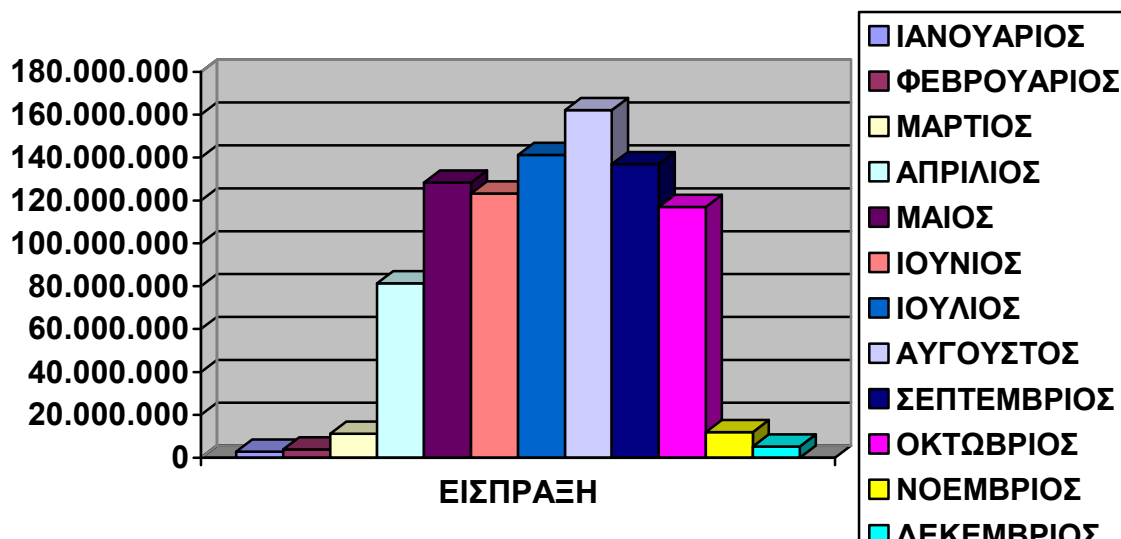
	ΚΥΡΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣ. ΜΕΙΩΜΕΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΙΤΗΡ.	ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡ.	ΕΙΣΠΡΑΞΗ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	2.193	622			2.815	1.650	3.787.100
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	2.019	154			2.173	2.036	3.151.700
ΜΑΡΤΙΟΣ	6.090	620			6.710	5.735	9.631.000
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	54.310	4.295			58.605	10.833	84.901.000
ΜΑΙΟΣ	83.474	5.784			89.256	13.352	129.835.200
ΙΟΥΝΙΟΣ	79.956	3.444			83.400	9.851	122.689.200
ΙΟΥΛΙΟΣ	95.889	2.294			98.183	16.363	145.668.700
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	111.819	2.163			113.982	20.961	169.458.900
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	93.062	5.608			98.670	18.805	144.079.400
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	80.761	7.812			88.573	8.152	127.391.100
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	8.327	2.342			10.669	3.346	14.364.100
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	3.150	486			3.636	1.691	5.113.800
ΣΥΝΟΛΟ:	621.048	35.624			656.672	112.775	

Σχεδιάγραμμα του πίνακα 5.2.2 του έτους 1999

5.2.3 ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΤΟΥΣ 2000

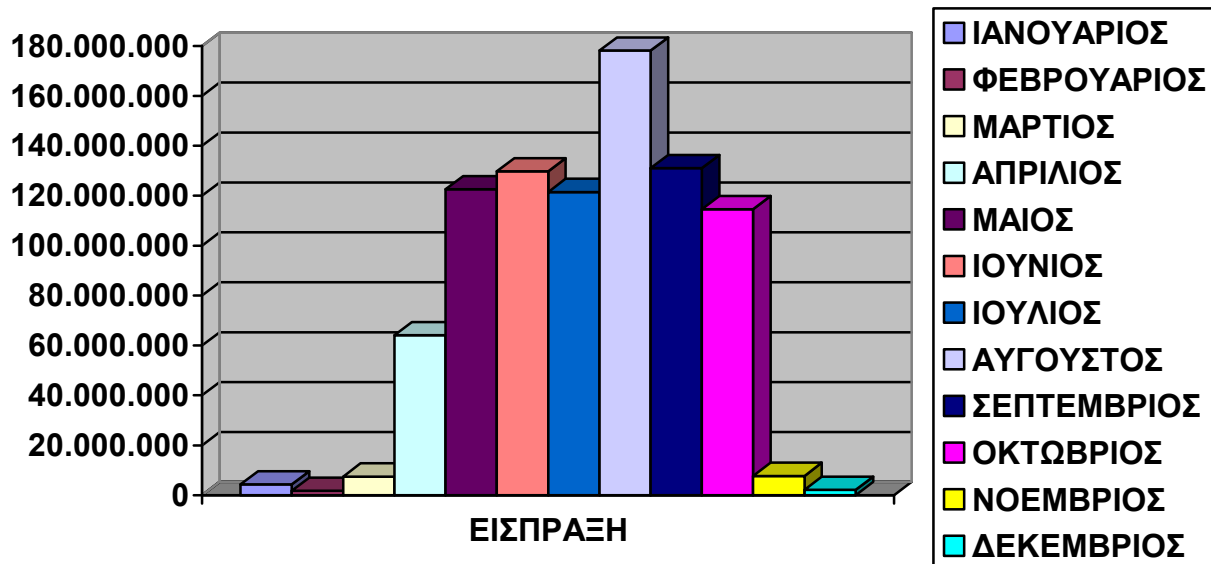
	ΚΥΡΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣ. ΜΕΙΩΜΕΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΙΤΗΡ.	ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΑ	ΕΙΣΠΡΑΞΗ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	1.824	119			1.943	1.300	2.831.200
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	2.231	573			2.804	1.275	3.879.900
ΜΑΡΤΙΟΣ	7.058	809			7.867	1.994	11.234.200
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	48.712	10.305			59.017	21.948	81.312.000
ΜΑΙΟΣ	77.075	15.819			92.894	13.418	128.267.700
ΙΟΥΝΙΟΣ	80.269	3.563			83.823	9.943	123.253.900
ΙΟΥΛΙΟΣ	92.966	2.161			95.127	14.402	141.177.800
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	106.552	2.860			109.412	18.618	162.116.000
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	88.028	6.149			94.177	14.107	136.961.200
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	75.020	5.506			80.526	8.510	116.934.800
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	7.312	1.287			8.599	2.410	11.997.600
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	3.462	133			3.595	1.092	5.299.400
ΣΥΝΟΛΟ:	590.509	49.284			639.793	109.017	925.265.700

Σχεδιάγραμμα του πίνακα 5.2.3 του έτους 2000

5.2.4 ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΤΟΥΣ 2001

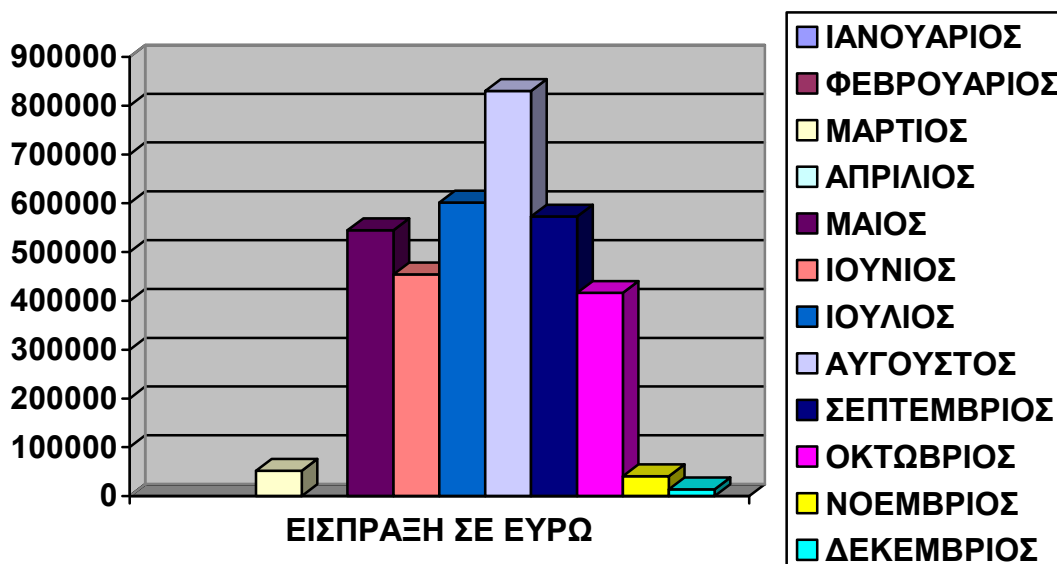
	ΚΥΡΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣ.ΜΕΙΩΜΕΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΙΤΗΡ.	ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡ.	ΕΙΣΠΡΑΞΗ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	2.801	128			2.929	970	4.303.900
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	1.073	149			1.222	1.662	1.758.700
ΜΑΡΤΙΟΣ	4.754	388			5.142	5.040	7.441.400
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	41.017	3.235			44.252	26.222	64.113.500
ΜΑΙΟΣ	78.608	5.848			84.456	9.020	122.590.400
ΙΟΥΝΙΟΣ	84.928	2.955			87.883	10.567	129.756.000
ΙΟΥΛΙΟΣ	80.014	1.812			81.826	10.825	121.470.600
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	117.734	1.930			119.664	17.948	178.145.000
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	84.900	4.577			89.477	4.940	131.011.600
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	73.249	5.884			79.133	5.503	114.580.700
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	5.005	253			5.258	1.464	7.709.900
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	1.355	71			1.426	524	2.089.300
ΣΥΝΟΛΟ:	575.438	27.230			602.668	94.685	888.941.000

Σχεδιάγραμμα του πίνακα 5.2.4 του έτους 2001

5.2.5 ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΤΟΥΣ 2002

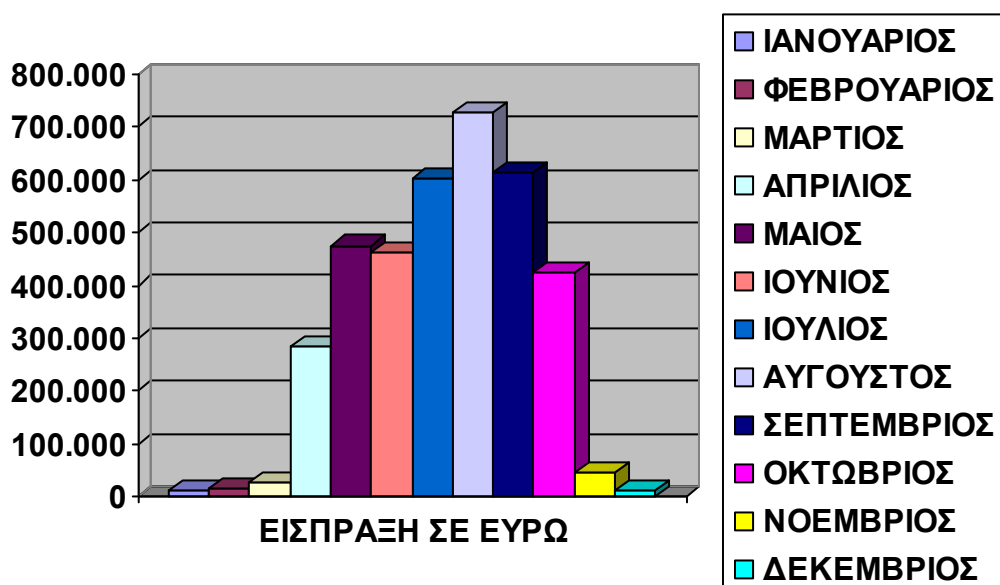
	ΚΥΡΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣ. ΜΕΙΩΜΕΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΙΤΗΡ.	ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡ.	ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΕΥΡΩ	ΣΕ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	1.094	55			1.149	589	4.942.8	
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	1.555	116			1.671	853	7,114.6	
ΜΑΡΤΙΟΣ	11.316	836			12.152	5.701	51.755	
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	45.159	3.246			48.405	23.658	248.232.2	
ΜΑΙΟΣ	56.400	2.487	18.928	1.834	79.649	13.124	544.311	
ΙΟΥΝΙΟΣ	41.306	1.490	19.690	1.050	63.536	10.846	454.456	
ΙΟΥΛΙΟΣ	57.425	1.448	24.938	677	84.488	14.508	601.659	
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	90.586	1.347	27.997	455	120.385	16.506	829.802	
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	50.332	2.975	25.281	1.797	80.385	19.739	572.712	
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	42.949	3.119	14.073	1.661	61.802	9.668	416.086	
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	4.066	205	1.457	223	5.951	2.483	40.696	
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	1.813	98	219	50	2.180	646	13.612	
ΣΥΝΟΛΟ:	404.001	17.422	132.583	7.747	561.753	118.321	3.785.578	

Σχεδιάγραμμα του πίνακα 5.2.5. του έτους 2002

5.2.6 ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΤΟΥΣ 2003

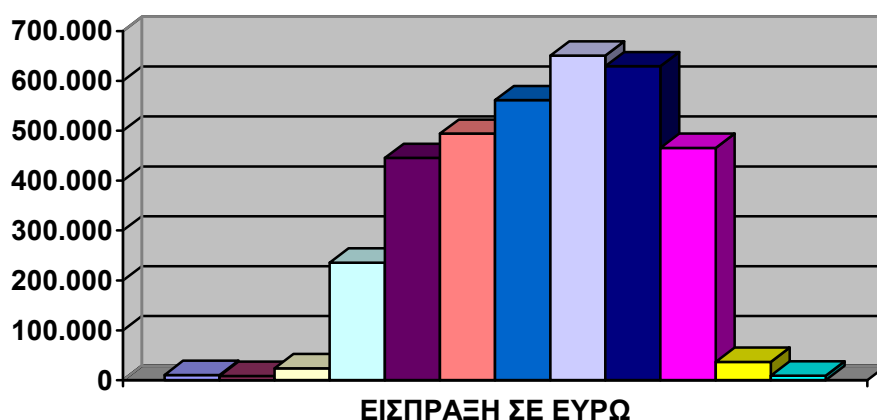
	ΚΥΡΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣ.ΜΕΙΩΜΕΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΙΤΗΡ.	ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡ.	ΕΙΣΠΡΑΞΗ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	1.634	80	236		1.950	564	12.404.00
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	2.222	75	206		2.503	353	15.617.00
ΜΑΡΤΙΟΣ	2.233	207	1.268	111	3.819	4.056	27.2854.00
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	28.190	1.213	10.418	1.319	41.140	22.330	283.554.00
ΜΑΙΟΣ	46.362	2.146	17.815	2.550	68.873	9.588	.475.510.00
ΙΟΥΝΙΟΣ	45.789	1.424	17.696	1.288	66.197	9.889	462.406.00
ΙΟΥΛΙΟΣ	62.360	1.361	22.084	591	86.396	12.504	602.038.00
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	79.196	1.163	24.513	594	105.466	17.800	726.765.00
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	55.565	2.609	26.056	2.287	86.517	14.566	613.212.00
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	43.225	3.194	14.392	2.180	62.991	6.432	423.752.00
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	4.749	226	1.435	140	65.850	1.332	44.222.00
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	1.246	55	379	70	1.750	337	11.781.00
ΣΥΝΟΛΟ:	372.771	13.753	136.498	11.130	534.152	99.751	3.698.515.

Σχεδιάγραμμα του πίνακα 5.2.6. του έτους 2003

5.2.7 ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΤΟΥΣ 2004

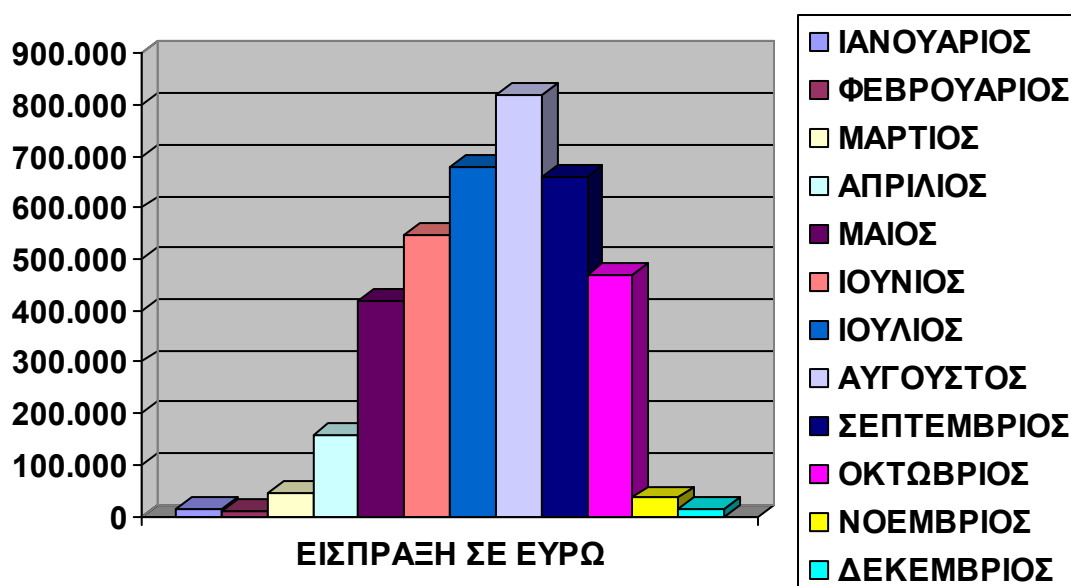
	ΚΥΡΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣ.ΜΕΙΩΜΕΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΙΤΗΡ.	ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡ.	ΕΙΣΠΡΑΞΗ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	1.511	354	33	5	1.903	953	10.483.00
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	1.395	58			1.453	579	8.544.00
ΜΑΡΤΙΟΣ	3.793	318			4.111	7.952	23.712.00
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	23.471	1.589	8.395	1.251	34.706	11.553	235.798.00
ΜΑΙΟΣ	43.866	3.252	16.079	2.328	65.525	11.998	445.382.00
ΙΟΥΝΙΟΣ	45.087	2.247	20.094	3.177	70.605	6.539	494.088.00
ΙΟΥΛΙΟΣ	58.259	1.193	20.052	1.507	81.041	12.983	561.368.00
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	70.407	968	21.926	1.181	94.482	19.056	650.511.00
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	59.051	2.172	25.059	3.555	89.837	16.588	629.187.00
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	46.704	2.502	16.126	3.355	68.687	11.192	465.765.00
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	3.701	253	1.289	159	5.402	1.237	36.650.00
ΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	925	53	311	49	1.338	482	9.064.00
ΣΥΝΟΛΟ:	358.820	14.959	129.364	16.567	519.090	101.112	3.570.552.00

Σχεδιάγραμμα του πίνακα 5.2.7 του έτους 2004

5.2.8 ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΤΟΥΣ 2005

	ΚΥΡΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΕΙΣ.ΜΕΙΩΜΕΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΙΤΗΡ.	ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡ.	ΕΙΣΠΡΑΞΗ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	1.674	89	413	108	2.284	677	14.981.00
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	936	103	395	1	1.435	878	9.880.00
ΜΑΡΤΙΟΣ	4.217	223	1.843	119	6.402	6.402	44.996.00
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	15.428	1.357	5.757	531	23.073	17.385	156.364.00
ΜΑΙΟΣ	39.692	2.351	16.501	2.038	60.582	7.796	420.405.00
ΙΟΥΝΙΟΣ	47.752	2.301	24.281	2.549	76.883	9.084	548.970.00
ΙΟΥΛΙΟΣ	66.388	1.438	26.794	2.174	96.794	12.528	681.452.00
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	83.430	1.403	30.675	1.932	117.467	14.476	821.280.00
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	58.815	3.018	27.588	4.277	93.698	17.345	659.209.00
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	43.542	4.196	17.807	3.655	69.200	10.238	470.185.00
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	2.888	441	1.521	289	5.139	845	35.306.00
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	1.453	107	311	49	1.920	811	12.394.00
ΣΥΝΟΛΟ:	366.215	17.054	153.886	17.722	554.887	98.465	9.875.922.00

Σχεδιάγραμμα του πίνακα 5.2.8 του έτους 2005

5.3 ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΣΤΟ ΑΝΑΚΤΟΡΟ ΤΗΣ ΦΑΙΣΤΟΥ

	ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΦΑΙΣΤΟΥ												
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
ΙΑΝ	997	582	505	381	499	395	421	431	918	650	560	491	504
ΦΕΒ	784	222	611	380	420	481	428	770	892	739	583	687	590
ΜΑΡ	3390	3530	2794	3198	6333	2221	2629	4701	3456	1838	2019	2746	3798
ΑΠΡ	24914	10620	19659	21051	21067	19835	17625	18080	22099	22068	21887	19116	16297
ΜΑΙ	23745	16925	21665	20679	25200	22772	20658	23237	26594	24680	27889	23766	19526
ΙΟΥ	19920	11789	16673	16041	18047	15914	13466	16276	19848	19637	19476	18500	16055
ΙΟΥ	22385	18889	17839	17645	19153	14397	16124	21486	22600	24312	20170	17288	18569
ΑΥΓ	30331	22427	21624	23830	24521	20817	25817	30228	29555	30906	30076	28476	25784
ΣΕΠ	27474	19507	22873	22418	23538	19327	23189	27269	27457	28400	24316	19800	22773
ΟΚΤ	18634	17125	16771	18567	24600	18778	19656	21493	19721	20648	21543	18785	15920
ΝΟΕ	2234	1487	1314	2302	2275	1048	1681	1421	1816	2452	1763	1526	1074
ΔΕΚ	840	398	698	746	644	434	337	868	702	480	418	385	451
ΣΥΝ	175648	123510	143026	147238	166597	136419	140231	166260	175658	178790	170700	151566	141341
		2003	2004	2005	2006								
		493	553	439	406								
		530	631	388	448								
		1671	967	2808	1079								
		16614	12811	10214	10609								
		22423	18680	17868	17926								
		16866	14820	17734	16799								
		19784	17302	19669	20220								
		25595	20669	25448	25077								
		23694	22169	23240	22174								
		18558	16288	15962	15506								
		1232	1404	1183	948								
		475	349	365	215								
		147935	126643	135518	131407								

Στον παραπάνω πίνακα βλέπουμε την πορεία της Φαιστού όσον αφορά την επισκεψιμότητά της από τους τουρίστες. Βλέπουμε λοιπόν ότι το 1990 ήταν πάρα πολλοί οι τουρίστες που επισκεπτόταν τη Φαιστό. Τα επόμενα χρόνια υπήρχε μια κάμψη μέχρι το 1997-98. Τότε ξέσπασε ο πόλεμος του Κόλπου. Αμέσως ο τουρισμός από τη γύρω περιοχή στράφηκε σε άλλα μέρη για διακοπές. Το Ηράκλειο ήταν μια από τις τοποθεσίες που αντικατέστησαν τη ζήτηση για προορισμό διακοπών. Οι επιπτώσεις της τότε κατάστασης όσον αφορά τον τουρισμό και ιδιαίτερα τον πολιτιστικό τουρισμό δεν είναι καθόλου καλή. Υπάρχει μεγάλη μείωση των επισκεπτών στη Φαιστό λόγω του ότι δεν έχει γίνει καμία προσπάθεια ανάπτυξης και προώθησης του τουρισμού από τότε με αποτέλεσμα την σημερινή κατάσταση.

5.4 Συνεντεύξεις από αρμόδιους φορείς του τουρισμού.

1. Ποια είναι η γνώμη σας για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στην Κρήτη; Θετική; Αρνητική και γιατί;
2. Η ενημέρωση που παρέχεται στους τουρίστες, με την προσέλευσή τους στο νησί, είναι αρκετή για κατανοήσουν τον πολιτισμό μας;
3. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα κατάλληλα κίνητρα που πρέπει να δίνονται στους τουρίστες, ώστε να γίνουν επαναλαμβανόμενοι και να αποφευχθεί η δυσφήμιση του νησιού;
4. Με ποιους τρόπους νομίζετε πως θα ήταν αρεστό να υπάρχει αειφορία στον πολιτιστικό τουρισμό και όχι κορεσμός;
5. Με την επίσκεψη του τουρίστα σε πολιτιστικά μέρη του νησιού (Φαιστός-Κνωσός), νομίζετε ότι μένει ικανοποιημένος ή όχι;
6. Κατά τη γνώμη σας είναι ικανοποιητικός ο αριθμός προσέλευσης τουριστών σε αυτά τα μέρη(πολιτιστικά) ή όχι; Τι πιστεύεται για το μέλλον;
7. Έχουν γίνει κάποιες προσπάθειες ανασύλωσης;

A)Συνέντευξη από αρχαιοφύλακα της Κνωσού

1. Βέβαια αρνητική. Δεν γίνεται τίποτα για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού εδώ. Κατ'αρχήν, δεν υπάρχουν υποδομές, δεν υπάρχει ειδικευμένο προσωπικό ώστε να επιτευχθεί κάτι τέτοιο. Δεν γίνονται βήματα για περαιτέρω ανάπτυξη της τωρινής κατάστασης.

2. Για το μέσο τουρίστα, ο οποίος δεν έχει ιδέα για τον τόπο που επισκέπτεται εκτός από κάτι που έχει ακούσει, ίσως ναι, αλλά για τον τουρίστα που έρχεται ειδικά για την πολιτιστική κληρονομιά και τα πολιτιστικά μνημεία, μάλλον όχι. Δεν γίνεται αρκετή ενημέρωση από καμία Κρατική Υπηρεσία, όπως Ε.Ο.Τ. , μόνο από κάποιους ιδιώτες με απώτερο σκοπό το κέρδος.

Γίνονται κάποιες ενέργειες από κάποιες υπηρεσίες όπως διανομή δωρεάν φυλλαδίων, των τρίπτυχων, που παρέχουν κάποιες πληροφορίες για την τοποθεσία, τα οποία όμως δεν είναι αρκετά για τους τουρίστες γιατί δεν είναι αρκετά να καλύψουν ούτε τη ζήτηση ενός μήνα. Δεν γίνεται και δεν οργανώνεται τίποτα περαιτέρω προβολή αφού από τους καλύτερους τρόπους προβολής-ενημέρωσης που είναι το βιβλίο. Το οποίο δεν υποστηρίζεται καθόλου. Δεν υπάρχει καθόλου ενημέρωση μεταξύ πολιτείας-πολίτη-τουρίστα. Αν υπήρχε τουλάχιστον ενημέρωση των τουριστών σε σημεία εισόδου των μνημείων, η κατάσταση ίσως ήταν καλύτερη. Όλη η κατάσταση είναι λάθος πολιτική.

3. Ίσως κάποια δρώμενα να λαμβάνουν μέρος στα αρχαιολογικά μνημεία, κάποιες εκδηλώσεις με σκοπό την προώθηση του πολιτιστικού τουρισμού. Να προσπαθήσουμε δηλαδή να εξηγήσουμε τι υπάρχει εδώ. Τι βλέπουν, ώστε να τους προσελκύσουμε με τρόπο ώστε να καταλάβουν και να θαυμάσουν την πολιτιστική μας κληρονομιά.

4. Κατ' αρχήν, πρέπει να παρέχονται αρκετές πληροφορίες, να υπάρχει καλύτερη εξυπηρέτηση στους τουρίστες. Βέβαια, για να γίνει αυτό, πρέπει να υπάρχει εκπαίδευση στα άτομα που εργάζονται σε επισκέψιμους από τουρίστες χώρους. Δυστυχώς, δεν υπάρχει η απαιτούμενη εκπαίδευση-μόρφωση σε αυτά τα άτομα, πράγμα που σημαίνει ότι και η συμπεριφορά απέναντι στους τουρίστες δεν είναι η πρέπουσα. Κατάσταση που επηρεάζει πάρα πολύ τη διάθεση του κόσμου που επισκέπτεται αυτά τα μέρη.

Πρέπει επίσης να υπάρχει προώθηση του Ελληνισμού στο εξωτερικό με διάφορες εκθέσεις, κάποια σεμινάρια, ακόμα και με ανέγερση νέων μουσείων. Θα βοηθούσε βέβαια και μια σύγχρονη προβολή των εκθεμάτων που βρίσκονται στα μουσεία με CD's με σλαϊντς. Γίνονται κάποια βήματα για την προώθηση του Ελληνικού πολιτισμού αλλά τα βήματα είναι αργά.

5. Ο τουρίστας που ενδιαφέρεται για τα πολιτιστικά μνημεία, σίγουρα όχι. Δεν υπάρχει η κατάλληλη οργάνωση στους χώρους επισκεψιμότητας με αποτέλεσμα την ελλιπή ενημέρωση των τουριστών για αυτά τα μέρη που ως συνέπεια έχει τη μη ικανοποίηση των τουριστών. Χωρίς την κατάλληλη ενημέρωση για το τι θα δουν, το μόνο που αποκομίζουν από την επίσκεψή τους είναι ένας σωρός από πέτρες χωρίς να καταλαβαίνουν την ιστορία που κρύβουν. Η οργάνωση στα μέρη αυτά ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες είναι ελλιπής, με αποτέλεσμα τη μερική ενημέρωση των τουριστών για αυτά τα μέρη.

6. Ο αριθμός των επισκεπτών σε Κνωσό-Φαιστό είναι αρκετά ικανοποιητικός σε σχέση με την υπάρχουσα υποδομή γιατί δεν υπάρχει η κατάλληλη υποδομή σε αυτά τα μέρη για να δέχεται έως και 3000 επισκέπτες καθημερινά. Ίσως στο μέλλον να υπάρξει μείωση των επισκεπτών λόγω ανεπαρκούς υποδομής. Ίσως αν υπήρχε μια μελέτη για την καλύτερη πρόσβαση των επισκεπτών χωρίς όμως να καταστρέφονται τα αρχαιολογικά μνημεία, ίσως η κίνηση να ήταν καλύτερη.

7. Όσον αφορά τη συντήρηση των χώρων σίγουρα ναι αλλά δεν υπάρχει προγραμματισμός. Γίνονται συνεχείς προσπάθειες ανασύλωσης αλλά χρειάζεται πολύ ακόμα. Πρέπει να πραγματοποιηθεί μια μελέτη χωροταξική για καλύτερη πρόσβαση των επισκεπτών στο χώρο.

Β)Συνέντευξη από Δημοτικό Σύμβουλο της Φαιστού.

1. Με το πέρασμα του χρόνου η προσέλευση και το ενδιαφέρον των τουριστών για τους πολιτιστικούς προορισμούς μειώνεται, ως ελπίζουμε την καλύτερευση της κατάστασης στο μέλλον.

2. Η ενημέρωση των τουριστών, αν έχουμε υπόψη ότι έρχονται μεμονωμένοι (χωρίς group), είναι μηδενική, εκτός αν αγοράσουν σχετικά βιβλία. Ένα μικρό ποσοστό τουριστών, είναι ήδη ενημερωμένοι για τους πολιτιστικούς χώρους ή η προσέλευση του μαζικού τουρισμού που τους παρέχεται ξεναγός.

3. Βασικά, πρέπει να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για την διευκόλυνση των τουριστών, (διάφορες εγκαταστάσεις, ταμπέλες για ενημέρωση, τουαλέτες), να υπάρχει καθαριότητα και να έχει γίνει η σωστή εκμετάλλευση του χώρου ώστε να ικανοποιούν τους τουρίστες.

4. Αρχικώς, για να υπάρχει πολιτιστικός τουρισμός εκτός από την ύπαρξη των κατάλληλων χώρων, πρέπει να υπάρχει και το κατάλληλο ενδιαφέρον και θέληση από το μέρος του τουρισμού.

5. Σε μεγαλύτερο βαθμό, οι τουρίστες δεν μένουν ικανοποιημένοι και οι λόγοι είναι οι εξής: Μένει χωρίς ενημέρωση (δεν του παρέχεται η κατάλληλη ενημέρωση για τους πολιτιστικούς χώρους) με αποτέλεσμα να χάνουν το ενδιαφέρον τους ή δεν εκπληρώνονται γενικότερα οι προσδοκίες τους και χάνουν το νόημα της επίσκεψης τους.

6. Ο αριθμός προσέλευσης τουριστών στατιστικά κάθε χρόνο μειώνεται, δεν μπορείς όμως να γνωρίζεις με απόλυτη ακρίβεια τι μπορεί να γίνει στο μέλλον όσον αφορά το πόσοι θα έρχονται για πολιτιστικό τουρισμό.

Οι παράγοντες που επηρεάζουν είναι οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν, το ενδιαφέρον των τουριστών, τα πακέτα διακοπών, τα γεγονότα που διαδραματίζονται στον πολιτιστικό χώρο (π.χ. πόλεμοι, τρομοκρατία).

7. Έχουν γίνει κάποιες προτάσεις για αναστήλωση σε αυτά τα μέρη οι οποίες εδώ και χρόνια δεν έχουν γίνει πράξη. Είχε γίνει μια επίσκεψη από την γραμματέα πολιτισμού στη Μεσσαρά, να τοποθετηθούν ταμπέλες στον χώρο της Φαιστού για ενημέρωση του κοινού, αλλά μάταια, έχουν παραμεληθεί οι χώροι αδιαφορώντας επιδεικτικά π.χ η καταστροφή σιγά σιγά στο χώρο της Αγίας Τριάδας.

Σχόλια:

Από τα λεγόμενα του φύλακα και του δημοτικού συμβούλου καταλαβαίνουμε ότι υπάρχουν σοβαρά προβλήματα εξυπηρέτησης και ικανοποίησης των τουριστών σε πολλά τρέχοντα θέματα. Αυτά τα θέματα είναι αρκετά ώστε να μειωθεί η επισκεψιμότητα του χώρου από τουρίστες αφού οι προσδοκίες τους έχουν διαψευσθεί. Βλέπουμε ότι υπάρχει σοβαρή έλλειψη υπευθυνότητας των αρμοδίων αφού αυτό εξηγείτε από την εγκατάλειψη πολιτιστικών χώρων και την αδιαφορία για απαραίτητες τουριστικές εγκαταστάσεις σε αυτά τα μέρη, όπως οι τουαλέτες, τα παγκάκια για τους ηλικιωμένους, πινακίδες, με οποίες θα μπορεί ο τουρίστας να ενημερώνετε αφού δεν έχουν όλοι την πολυτέλεια της βοήθειας ξεναγού. Βλέπουμε επίσης ότι ενώ γίνονται κάποιες προσπάθειες για την προώθηση αυτού του είδους του τουρισμού, δεν γίνονται άμεσα και δεν επαρκούν για να υπάρξει μια ανάκαμψη του τουρισμού σε αυτά τα μέρη.

Γ)Συνέντευξη από την κα Ευρυδίκη Βλάση (Προ. Σωμ, Ξεναγών)

1. Κατά το 1966 υπήρχε ένα τουριστικό κύμα το οποίο κατευθυνόταν προς το πολιτιστικό κομμάτι του νομού Ηρακλείου Κρήτης. Εκείνη την εποχή οι τουρίστες ενδιαφερόντουσαν εξ'ολοκλήρου για αυτό το είδος τουρισμού (π.χ. επισκέψεις σε Μουσεία) σε αντίθεση με τις μέρες μας όπου συνδυάζουν τον ήλιο με την θάλασσα και τα Μνημεία.

Αυτό μπορούμε να συμπεράνουμε πολύ απλά, αφού πολιτιστικός τουρισμός δεν υπάρχει τον χειμώνα αλλά μόνο το καλοκαίρι. Ακόμα, τα άτομα που τους ελκύει πιο πολύ αυτό το είδος του τουρισμού είναι της 3^{ης} ηλικίας και κατάγονται κατά πλειοψηφία από την ανατολική Ευρώπη παρά την δυτική Ευρώπη.

Θα μπορούσα να πω ότι ο πολιτιστικός τουρισμός δεν φθίνει, απλώς παλιά οι τουρίστες είχαν μελετήσει πολύ την ιστορία και με την άφιξή τους εδώ το έβλεπαν σαν ένα όνειρο τους να πραγματοποιείται σε αντίθεση με το τώρα

όπου επισκέπτονται τα μουσεία-μνημεία γιατί έχουν πληροφορηθεί ότι είναι σημαντικό να επισκεφθείς αυτά τα μέρη.

2. Υπάρχει αρκετή γενική πληροφόρηση για την άφιξη των τουριστών στον προορισμό τους. Αυτό γίνεται γιατί τις περισσότερες φορές είναι απληροφόρητοι και τους παρέχονται διάφοροι τρόποι για ενημέρωση, όπως βιβλία, το internet, κ.λ.π.

3. Γενικά, στον τουρισμό, στο Ηράκλειο υπάρχουν πολλοί repeaters. Συνήθως οι επαναλαμβανόμενοι τουρίστες που ενδιαφέρονται για τον πολιτιστικό τουρισμό δεν επισκέπτονται τα ίδια μέρη, αλλά είναι περίεργοι να επισκεφθούν και άλλα. Αυτοί οι τουρίστες έρχονται συνήθως μαζικά την πρώτη φορά, για αυτό αποφεύγουν τις επόμενες φορές να έρθουν με αυτό τον τρόπο, για να απολαύσουν το ταξίδι τους.

Όσο για την δυσφήμιση, δεν υπάρχει λόγος αφού είναι υπερευχαριστημένοι. Απλά για να βρίσκονται κοντά στα μνημεία και τα μουσεία της πόλης πρέπει να επιλέγουν ένα κατάλυμα μέσα στην πόλη παρά ένα ξενοδοχείο εκτός πόλεως.

4. Σ' αυτό το είδος τουρισμού υπάρχει αειφορία, απλά υπάρχει έλλειψη διευκόλυνσης των τουριστών στα μνημεία. Δηλαδή δεν υπάρχει εύκολη πρόσβαση στα μνημεία. Θα ήταν καλό να χαρτογραφούσαν τα μνημεία για να διευκολύνουν και να ενημερώνουν τον τουρίστα. Ακόμα, η υποδομή των μνημείων δεν είναι κατάλληλη, θα έπρεπε να υπάρχουν αναψυκτήρια, τουαλέτες όπως και φύλακες.

Επιπλέον, βασικά στοιχεία δεν λαμβάνουν χώρα όπως η διαφήμιση των πολιτιστικών χώρων όπου θα ήταν σίγουρο ότι θα υπήρχε περισσότερη κίνηση των τουριστών.

Να υπήρχε ενημέρωση για το πως είναι ο χώρος που θα επισκεφθούν, δηλαδή να υπάρχει εύκολη πρόσβαση για άτομα 3^{ης} ηλικίας.

Ακόμα υπάρχει έλλειψη parking, σε αυτές τις περιοχές, η έλλειψη συντονισμού ιδιωτών με τους κρατικούς φορείς και τους υπόλοιπους εμπλεκόμενους με τον τουρισμό. (Υπουργείο Πολιτισμού).

Άλλο ένα στοιχείο το οποίο θα ήταν ελκυστικό στους τουρίστες είναι ότι δεν βάζουν ταυτότητα διαφήμισης στους πολιτιστικούς χώρους, δηλαδή πρέπει να τονίζουν την σπουδαιότητά τους ώστε να αυξηθεί το ενδιαφέρον του τουρίστα.

5. Η ικανοποίηση των τουριστών στα πολιτιστικά μέρη είναι σχετική. Ανάλογα το πως το προσεγγίζει κανείς γιατί τ ενδιαφέροντα του καθενός διαφέρουν. Συνήθως μένουν ικανοποιημένοι γιατί παλιά δεν υπήρχε τόσο καλή προβολή πολιτιστικών αντικειμένων όπως σήμερα. Χρειαζόμαστε όμως περισσότερη προβολή χώρου-ζωντάνια, όπως και πιο ελαστικά ωράρια.

Όσο για την ενημέρωση από του ξεναγούς, μένουν απόλυτα ικανοποιημένοι και ας χρειάζονται λίγο πιο σχολαστική ενημέρωση γιατί δεν γνωρίζουν.

6. Θα μπορούσε να ήταν καλύτερος ο αριθμός προέλευσης τουριστών αφού θα υπήρχαν καλύτερα διαφημιστικά μέσα για να τους κινήσουμε το ενδιαφέρον. Με καλύτερη προβολή χώρου και δουλειά με συντονισμό θα ήταν καλύτερη η άποψη μου για το μέλλον.

7. Υπάρχουν προσπάθειες ανασύλωσης των χώρων αυτών όπως και ανάπλαση, αλλά είναι αργές εξ ορισμού.

Εξαρτώνται από χρηματοδοτήσεις και διάφορα προγράμματα όπως και την επιλεξιμότητα του χώρου ο οποίος θα αναστηλωθεί. Βασικό είναι να υπάρχει ενδιαφέρον για να ωραιοποιήσουν και να αναδείξουν αυτούς τους χώρους μη ξεχνώντας ότι πρωτεύον ρόλο έχουν τα μουσεία και μετά οι τουρίστες.

Σχόλια:

Σε αντίθεση με τους παραπάνω ερωτηθέντες, εδώ παρατηρείται μια διαφορετική κατάσταση του τουρισμού όπως μας εξηγούν παραπάνω. Βλέπουμε λοιπόν ότι υπάρχει αισιοδοξία όσον αφορά αυτό το είδος του τουρισμού καθώς υπάρχει μελλοντική προοπτική ανασύλωσης αυτών των χώρων. Επίσης μια μερίδα τουριστών έχει υπάρξει ικανοποιημένη αφού είχε επιλέξει ένα σωστό πακέτο διακοπών το οποίο παρείχε σωστή ενημέρωση με την ύπαρξη ξεναγών και διαμονή κοντά σε πολιτιστικά μέρη ώστε να αποφεύγεται η ταλαιπωρία. Ξέρουμε βέβαια ότι οι τουριστικοί πράκτορες πρώτιστα ενδιαφέρονται για το οικονομικό τους συμφέρον και μετά για την ικανοποίηση των τουριστών. Έτσι με την σωστή ισορροπία των συμφερόντων τους θα μπορέσουν και αυτοί με τη σειρά τους να συμβάλουν στην

αποφυγή της παρακμής του πολιτιστικού τουρισμού. Βλέπουμε λοιπόν ότι εικόνα του τουρισμού είναι θετική και ότι με λίγη προσπάθεια η κατάσταση θα καλυτερεύσει. Υπάρχει αισιοδοξία για το μέλλον πάντα όμως με τη βοήθεια των υπευθύνων για την καλή λειτουργία αυτών των χώρων.

5.5 ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Μια έρευνα με θέμα η ύπαρξη του πολιτιστικού τουρισμού ,ποια σημασία έχει για τους τουρίστες .

Η συγκεκριμένη έρευνα με βάση το ερωτηματολόγιο για να ολοκληρωθεί ώστε να βγει ένα θεμιτό αποτέλεσμα διεξάχθηκε στα μουσεία που υπάρχουν στον νομό Ηρακλείου Κρήτης.

Παρακάτω παρουσιάζεται το σχετικό ερωτηματολόγιο:

1-Θεωρείτε ελκυστικό σαν είδος τουρισμού

A) τον πολιτιστικό; 25%

B)ή θα επιλέγατε ένα άλλο είδος; 75%

2-Ποιος θα σας πρότρεπε να το επιλέξετε σαν κατάλληλο είδος τουρισμού για διακοπές;

α. Ένας φίλος λέγοντάς σας την άποψή του; 37%

β .Θα εμπιστευόσασταν το ένστικτό σας αν δεν γνωρίζατε αρκετά περί αυτού του είδους τουρισμού; 13%

γ. Ένα διαφημιστικό φυλλάδιο από ένα τουριστικό γραφείο; 50%

3-Πιστεύετε ότι αντιπροσωπεύει συγκεκριμένες ηλικίες ο πολιτιστικός τουρισμός; A) ΝΑΙ 64%

B)ΟΧΙ 46%

4-Σας αρέσει να συνδυάζετε διακοπές αναψυχής με γνώσεις διαφόρων πολιτισμών; A)ΝΑΙ; 90%
B)ΟΧΙ; 10%

5-Μέχρι πόσες μέρες θεωρείτε ότι είναι το μέγιστο για σας ακολουθώντας αυτό το είδος τουρισμού;
α. Μία βδομάδα 75%
β. Δέκα μέρες 6%
γ. Όσο αντέξετε, αυτό το είδος είναι πολύ ενδιαφέρον. 19%

6-Πιστεύετε ότι A) η ύπαρξη ξεναγού σε αυτό το είδος τουρισμού είναι απαραίτητη; 85%
B)Ή όχι θα σας ήταν αρκετό ένα ενημερωτικό βιβλίο για να σας λύσει τυχόν απορίες; 15%

7-Θα προτείνετε A) τον πολιτιστικό τουρισμό σαν είδος ικανοποιητικό προς τις προσδοκίες σας; 35%
B)θα προτείνετε κάποιο άλλο είδος; 65%

8-Πόσες ώρες την ημέρα θα σας ήταν αρκετό να ξεναγηθείτε ώστε να γνωρίσετε τον πλούσιο πολιτισμό της Κρήτης;
α. Αρκετές ώρες με πολλά μικρά διαλείμματα 13%
β. Έξι με επτά ώρες το πολύ. 27%
γ. Τέσσερις ώρες για να προλάβω να ψυχαγωγηθώ και με άλλους τρόπους.
60%

9-Ποια είναι η γνώμη σας για τον νομό Ηρακλείου; Είναι αρκετά ικανό να σας αφήσει ικανοποιημένους με τον πολιτιστικό του πλούτο;

A) ΝΑΙ; 70%

B)ΟΧΙ; 30%

10-Μετά το τέλος του ταξιδιού θα πραγματοποιούσατε ξανά μια παρόμοια εκδρομή στο μέλλον;

A) ΝΑΙ; 10%

B)ΟΧΙ;25%

Γ)ΙΣΩΣ;65%

ΤΕΛΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ
ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΠΟΛΥ
ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΖΑΜΠΡΑ-ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΥΡΘΙΑΝΟΣ

Για το ερωτηματολόγιο ρωτήθηκαν 50 άτομα διαφόρων ηλικιών και εθνικοτήτων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Όπως μπορούμε να δούμε από τα παραπάνω σχεδιαγράμματα, παρατηρούμε κάμψη του τουρισμού στα έτη 1998-2000, καθώς και την σταδιακή ανάκαμψή του κατά τα έτη 2001-2005.

Στα παραπάνω σχεδιαγράμματα ωστόσο παρατηρούμε την "κίνηση" του τουρισμού σε έναν από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς που αντιπροσωπεύουν τον πολιτισμό μιας περιοχής, της Κνωσού. Δηλαδή τα έσοδα από τον τουρισμό κατά τα έτη 1998-2005 επέφεραν μεγάλα κέρδη και οικονομική άνθιση στο νησί. Η κατάσταση όμως με την αλλαγή του νομίσματος από δ,ρ,χ, σε ευρώ καθώς επίσης την "αλλαγή" του τουριστικού "ρεύματος" επέφεραν στην Κρήτη οικονομικές αλλαγές καθώς παρατηρούμε ότι τα κέρδη μειώνονται για κάποιο διάστημα αλλά επανέρχονται με γρήγορους ρυθμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΕΠΙΛΟΓΟΣ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΤΡΙΤΗ ΧΙΛΙΕΤΙΑ:

Ο Πολιτιστικός Τουρισμός αποτελεί τη βάση του ποιοτικού τουρισμού, και στην 3^η χιλιετία η προώθηση του εγγυάται μια ιδιαίτερα σημαντική διάσταση αειφόρου ανάπτυξης. Στη νησιωτική χώρα αυτή η ανάπτυξη γίνεται περισσότερο εμφανής, αφού οι περιορισμένες γεωγραφικές διαστάσεις των νησιών και η έλλειψη, γενικότερα, υποδομών και δυνατοτήτων στην αγορά εργασίας, καθιστά τα νησιά ευάλωτα στην ανεργία, απομόνωση και εγκατάλειψη.

Η τάση να αξιοποιούνται τα νησιά για πολιτιστικές εκδηλώσεις του τύπου διεθνών ή πανελλήνιων συνεδρίων, οι πολιτιστικές ανταλλαγές με άλλα νησιά και δήμους άλλων χωρών, - αν και περιορίζονται στα μεγάλα νησιά- αν και χρήσιμη δράση ως αρχή, η συνέχιση της οποίας όμως δεν διασφαλίζει μια αειφόρο ανάπτυξη με οικονομικά οφέλη.

Ο πολιτιστικός τουρισμός συνδυάζει την ποιότητα στους επισκέπτες, την ποιότητα στις παρεχόμενες υπηρεσίες, μια αρμονική ανάπτυξη προστασίας και ανάπλασης περιβάλλοντος και έργων υποδομής με προβολή των μοναδικών ανά νησί και περιοχή πολιτιστικών στοιχείων (αρχαιότητες, λαογραφία, εθνοαρχαιολογία, αγροτουρισμός), του φυσικού κάλλους, και πνευματικών δράσεων.

6.2 Μελλοντικές προοπτικές

Η τουριστική αγορά γνώρισε δραματικές αλλαγές τα προηγούμενα χρόνια .Οι μεταβολές στην αγοραστική ζήτηση ήταν άμεση συνέπεια του τρομοκρατικού κτυπήματος της 11^{ης} Σεπτεμβρίου και των άλλων πρόσφατων πολιτικοοικονομικών συμβάντων που επηρέασαν τον τουρισμό. Όπως θα εξακολουθήσει και μελλοντικά να είναι ευμετάβλητη. Επομένως, έγκειται σε όσους εμπλέκονται στο κύκλωμα παροχής του τουριστικού προϊόντος να προσαρμόσουν τα προϊόντα και το marketing, ώστε να ανταποκριθούν στις νέες συνθήκες.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τουρισμού καταγράφει ακολούθως τις νέες τάσεις:

- Ενώ υπάρχουν ζητήματα ασφαλείας που συνεχίζουν να απασχολούν ορισμένες αγορές, είναι εμφανές ότι οι άνθρωποι συνηθίζουν να ζουν σε έναν ανασφαλή κόσμο. Επίσης, η τουριστική αγορά εμφανίζει ταχύτερους ρυθμούς ανάκαμψης μετά από συμβάντα που ανακόπτουν περιστασιακά τον τουρισμό.
- Οι άνθρωποι συνεχίζουν να κάνουν πιο συχνά, αλλά μικρότερης διάρκειας ταξίδια, όμως και η ζήτηση για μακροχρόνια ταξίδια βρίσκεται σε τροχιά ανόδου.
- Η αύξηση της ζήτησης για τις χαμηλού κόστους αεροπορικές εταιρείες ήταν πρωτοφανής και αναμένεται να συνεχιστεί, καθώς οι άνθρωποι συνεχίζουν να ψάχνουν για χαμηλές τιμές.
- Οι τουρίστες πολλές φορές, δεν επιλέγουν απλώς ένα συγκεκριμένο προορισμό, αλλά αναζητούν μια τουριστική εμπειρία. Αυτό σημαίνει ότι οι οργανισμοί διαχείρισης προορισμού θα πρέπει να είναι πιο δημιουργικοί στις προωθητικές τους ενέργειες.

- Η ζήτηση για αυθεντικές εμπειρίες, όπως για επαφή με την τοπική κουλτούρα και τη φύση, θα συνεχίσει να αυξάνεται ιδίως μεταξύ των ομάδων μεγαλύτερης ηλικίας.
- Οι καταναλωτές είναι λιγότερο πιστοί στους προμηθευτές τους και είναι αυξανόμενα απρόβλεπτοι στη συμπεριφορά τους, όπως, για παράδειγμα, στο συνδυασμό των τουριστικών προϊόντων.
- Αν και οι σημαντικότεροι τουριστικοί όμιλοι θεωρούν ότι το τουριστικό πακέτο απέχει πολύ από την εξαφάνισή του- ακόμη και αν η ζήτηση για προσωποποιημένες λύσεις είναι αυξημένη- , αυτοί που θα κυριαρχήσουν στο μέλλον θα είναι οι προορισμοί και οι προμηθευτές που θα αναπτύσσουν φιλικά προς το χρήστη web sites, τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα άμεσου booking και δυναμικά πακέτα.

6.3 Οι υποδομές του πολιτιστικού τουρισμού

Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού δεν μπορεί να γίνει απλώς με πρωτοβουλία κάποιων τουριστικών επιχειρηματιών που σχεδιάζουν μεμονωμένες δραστηριότητες. Απαιτείται συνεργασία του δημοσίου με τον ιδιωτικό τομέα σε τοπική βάση. Απαιτεί έναν οργανωμένο σχεδιασμό από την κοινότητα με ενεργοποίηση όλων των τοπικών παραγόντων. Ο σχεδιασμός αυτός, όμως, μπορεί και πρέπει να ενισχυθεί κεντρικά με κύριους φορείς του ΕΟΤ και το Υπουργείο Πολιτισμού, ιδιαίτερα στην παραγωγή πολιτιστικών τουριστικών προϊόντων.

Βασικά εργαλεία για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού είναι οι νέες τεχνολογίες. Με σχετικά μικρό κόστος μπορούν να χρησιμοποιηθούν πολύ αποτελεσματικά σε όλα τα επίπεδα του σχεδιασμού: από την προβολή του τόπου για την προσέλκυση τουριστών μέχρι την παρουσίαση της πολιτιστικής κληρονομιάς και μέχρι την κατασκευή πολιτιστικών τουριστικών προϊόντων.

6.4 Προτάσεις περί πολιτιστικού τουρισμού

Για την σίγουρη επιτυχία της τουριστικής κίνησης μιας τουριστικής μονάδας, πλην της ποιότητας και πληρότητας, πρέπει να διατεθούν, να αξιοποιηθούν και να προταθούν τα παρακάτω:

6.4.1 Έργα και προγράμματα

Η ίδρυση ενός **ψηφιακού μουσείου** αφιερωμένου στον Μίκη Θεοδωράκη θα αποτελέσει ένα ισχυρό θελκτικό στοιχείο για την Κρήτη. Αυτό το μουσείο νέας αντίληψης θα παρουσιάζει στον επισκέπτη όχι μόνο το πλούσιο μουσικό έργο του Μίκη Θεοδωράκη αλλά και επίσης τον ιστορικό και κοινωνικό περίγυρο που διαμόρφωσαν τον δημιουργό. Επιπλέον, θα αναδείξει την ιστορία και τις παραδόσεις της Κρήτης και πώς αυτές σημάδεψαν τόσο τον συνθέτη όσο και συνολικά τη σύγχρονη εικόνα της χώρας. Προς τούτο μπορεί να αξιοποιηθεί η ψηφιακή τεχνολογία, η οποία επιτρέπει την παρουσίαση αυτής της θεματολογίας με τον πλέον συναρπαστικό και προσιτό για το ευρύ κοινό τρόπο.

Με την ίδρυση του ψηφιακού μουσείου θα δημιουργηθεί ένας πόλο έλξης, ο οποίος μπορεί να δώσει νέα ώθηση στον σε στασιμότητα ευρισκόμενο τουρισμό της Κρήτης και να συμβάλει στη δημιουργία εισοδήματος και νέων θέσεων απασχόλησης.

Ο πολιτιστικός τουρισμός μπορεί να αναπτυχθεί μόνο αν μπορεί να προσφέρει στους ενδιαφερόμενους την κατανόηση του παρελθόντος – όχι απλώς μια εικόνα ερειπίων.

6.5 «Το πρόβλημα της έλλειψης γνώσης, εκπαίδευσης και κατάρτισης»

Φυσικά, αφού θεωρούμε τον τόπο μας ‘ομφαλό της γης’ (κι ας είναι μια κουτσουλιά της παγκοσμιοποίησης), αφού θεωρούμε τον λαό μας ‘περιούσιο’ (υπάρχει, ως γνωστόν, και ο θεός της Ελλάδας που μας βοηθάει από το Euro της Πορτογαλίας ως την Eurovision της Ουκρανίας αλλά, δυστυχώς, δε μας δίνει και κανένα χαρτζιλίκι), αφού θεωρούμε τους εαυτούς μας πιο [‘έξυπνο’ από τους άλλους λαούς που εργάζονται μεθοδικά και παραγωγικά, αλλά είναι ‘κουτοί’ και δεν απολαμβάνουν τον ‘χαβαλέ’ μας στην καφετέρια, αφού πιστεύουμε πως τα ‘ξέρουμε όλα’ κι ας είμαστε οι τελευταίοι στο διάβασμα και στις σχολικές μας επιδόσεις, αφού μπορούμε να μπούμε στα τουριστικά τμήματα των Τ.Ε.Ι με μέσον όρο 3,6 (με άριστα το 20 !!) σε δεκαοχτώ μαθήματα, γιατί να ξέρουμε τι θα ήθελαν οι ξένοι τουρίστες για να έρθουν στη χώρα μας;;

6.6 «Ο περίφημος ρόλος του Κράτους»

Φυσικά, η τουριστική ανάπτυξη της ελληνικής επαρχίας (κυρίως σε επίπεδο εσωτερικού τουρισμού) ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του ’50 και στις αρχές της δεκαετίας του ’60 με πρωτοβουλία του κράτους και με την κατασκευή των ‘Ξενία’. Ήταν μια αναγκαία πολιτική για την ανάπτυξη της ελληνικής περιφέρειας (με την ανακατανομή των εισοδημάτων) μετά από τη λήξη του εμφυλίου πολέμου και την ανυπαρξία ιδιωτικών επενδύσεων.

Αλλά ο ρόλος του σημερινού κράτους είναι τελείως διαφορετικός – προφανώς δεν μπορεί (ούτε πρέπει) να δημιουργεί τέτοιου είδους επιχειρήσεις. Δεν έχουμε ανάγκη από άλλους διορισμένους προέδρους διοικητικών συμβουλίων, διευθυντές και δημόσιους υπάλληλους.

Ρόλος του κράτους είναι, από ένα μέρος, η ανάπτυξη των υποδομών (αεροδρόμια, λιμάνια, δρόμοι) και, από το άλλο μέρος, ο ουσιαστικός έλεγχος

της νομιμότητας (πολεοδομία, εφορία, αγορανομία, αστυνομία, κ.λ.π.) με τη λιγότερη δυνατή γραφειοκρατία.

Βέβαια, τα τελευταία χρόνια 'καλομάθαμε' με τις κάθε είδους επιδοτήσεις, ιδιαίτερα από την Ευρωπαϊκή Ένωση (οι 'κουτόφραγκοί' μας έδωσαν πολλά χρήματα- που τα καταναλώσαμε αντί να τα επενδύσουμε σε αναπτυξιακές δραστηριότητες). Η έννοια της 'επένδυσης' στον τόπο μας έχει ταυτιστεί με την αναζήτηση της επιδότησης (τα υπόλοιπα χρήματα που χρειάζονται τα δανειζόμαστε- κι όπου βγει). Πόσες, άραγε, τουριστικές επιχειρήσεις έχουν γίνει την τελευταία δεκαετία μετά από τη δημιουργία ενός σοβαρού και αντικειμενικού επιχειρηματικού σχεδίου; Πόσα επιχειρηματικά σχέδια επαληθεύτηκαν στη συνέχεια;

6.7 Να γίνει συνείδηση (να συνειδητοποιήσουν) στο πως οι νέες τεχνολογίες μπορούν να αλλάξουν ριζικά και γρήγορα τα ενδιαφέροντα των υποψηφίων πελατών μας

Η εποχή των ομαδικών επισκέψεων σε αξιοθέατα ξεπερνιέται με ταχείς ρυθμούς από τις ομάδες πελατών που θα θέλαμε να προσελκύσουμε (τους καλλιεργημένους που έχουν και μπορούν να διαθέσουν χρήματα). Ακόμα και οι επισκέπτες του Παρθενώνα δεν αυξάνουν πια (πέρσι μειώθηκαν). Η διάδοση των ηλεκτρονικών μέσων (τηλεόραση, βίντεο, DVD, υπολογιστών κ.λ.π., με συγκλονιστική βελτίωση της ποιότητας εικόνας και ήχου), καθώς και η τεράστια αύξηση στην προσφορά πολιτιστικών, ιστορικών, αρχαιολογικών και περιβαλλοντολογικών προγραμμάτων (και σε εξειδικευμένα κανάλια που οδηγούν σε μια άλλη οπτική. Ο πελάτης που θέλουμε να προσελκύσουμε δεν είναι πια ο παθητικός θεατής που έρχεται για να δει ό,τι του προσφέρουμε. Θέλει να ανακαλύψει, να βιώσει και να μάθει μέσα από την ενεργητική συμμετοχή του- και με τις δικές του αποφάσεις. Έρχεται να δει και να καταλάβει..

Είμαστε αισιόδοξοι για την μελλοντική πορεία του τουρισμού της Ελλάδας γενικότερα και της περιοχής του νησιού μας ειδικά, επειδή πιστεύουμε ότι σύντομα θα αρχίσει να αποδίδει καρπούς η τεράστια προβολή του νησιού μας ύστερα από την επιτυχημένη και ασφαλή διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, καθώς και με την πετυχημένη εκστρατεία προβολής και διαφήμισης του τουρισμού μας από το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης.

Επιπλέον ευελπιστούμε ότι η οικονομική ύφεση που υπάρχει σήμερα σε όλη την Ευρώπη σύντομα θα ανακάμψει, και μια σειρά από προβλήματα που επηρεάζουν τον οδικό τουρισμό και σχετίζονται με τον τουρισμό της περιοχής μας ,σύντομα θα βρουν την λύση τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:	Σελ.
Κεφάλαιο 1^ο : Η αναφορά του πολιτιστικού τουρισμού σαν ένα από τα σπουδαιότερα είδη τουρισμού	
1.1 Σκοπός και στόχος της μελέτης περί πολιτιστικού τουρισμού στο Νομό Ηρακλείου.....	2
1.2 Περίγραμμα μελέτης.....	2
Κεφάλαιο 2^ο : Αναδεικνύοντας τον Πολιτιστικό τουρισμό	
2.1 Κρήτη.....	5
2.2 Χαρακτηριστικά πληθυσμού.....	6
2.3 Γενική αναφορά στον τουρισμό.....	8
2.4 Καινούρια κεφάλαια στον τουρισμό.....	8
2.5 Πολιτιστικός Τουρισμός: μια σημαντική εναλλακτική λύση.....	9
2.6 Η Έννοια του Πολιτιστικού τουρισμού.....	10
2.7 Πολιτιστικός Τουρισμός.....	12
2.8 Διάφορα άλλα είδη τουρισμού που συνδυάζονται στον Πολιτιστικό τουρισμό.....	13
2.8.1 Θρησκευτικός Τουρισμός.....	13
2.8.2 Λαογραφικός Τουρισμός.....	13
2.9 Οι σημερινές αλλαγές και τάσεις.....	14
2.10 Η Χάρτα του Πολιτιστικού Τουρισμού.....	17
2.10.1 Η χάρτα στη νέα της μορφή.....	20
2.10.2 Τα κριτήρια αξιολόγησης.....	21
2.10.3 Οι αρχές της χάρτας.....	22
2.10.4 Υποσημειώσεις.....	23
2.11 Η <<ζωντανή>> προσέγγιση του πολιτισμού.....	24
Κεφάλαιο 3^ο: Η ύπαρξη του πολιτιστικού τουρισμού στο Ηράκλειο Κρήτης	
2.1 Ηράκλειο.....	27
3.2 Μουσεία- Αρχαία- Χωριά.....	27
3.3.1 Ηράκλειο- Μουσεία.....	29
3.3.2 Ηράκλειο-Αξιοθέατα.....	29
3.4 Πολιτιστικά χαρακτηριστικά στο Ηράκλειο.....	30
3.4.1 Μύθοι και πραγματικότητες.....	33
3.4.2 Κρητικές Εκφράσεις-Λέξεις.....	33
3.4.3 Συμπεριφορά στους ντόπιους.....	35
3.4.4 Τοπικά προϊόντα-Αγορές.....	36
Κεφάλαιο 4^ο: Η εξέλιξη και η απήχηση του Πολιτιστικού Τουρισμού στο Νομό Ηρακλείου	
4.1 Νομός Ηρακλείου.....	38
4.2 Μειονεκτήματα και παρούσα κατάσταση.....	38
4.3 Σημαντικές προσωπικότητες που συνέβαλαν στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στο Ηράκλειο.....	40

4.4 Αναπτύσσοντας τον πολιτιστικό τουρισμό μέσω του έργου του Μίκη Θεοδωράκη.....	41
4.5 Τα οφέλη από την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στο Ηράκλειο.....	46

Κεφάλαιο 5^ο: Πίνακες, Σχεδιαγράμματα, Συνεντεύξεις και αποτελέσματα της έρευνας

5.1 Αφίξεις στα αεροδρόμια της Κρήτης.....	50
5.1.1. Αφίξεις από Θάλασσα.....	50
5.1.2 Κρατήσεις από ξενοδοχεία της Κρήτης.....	50
5.2 Πίνακες με βάση την πώληση εισιτηρίων στο ανάκτορο της Κνωσού.....	51
5.2.1 Πίνακας εισιτηρίων για το έτος 1998.....	51
5.2.2 Πίνακας εισιτηρίων για το έτος 1999.....	52
5.2.3 Πίνακας εισιτηρίων για το έτος 2000.....	53
5.2.4 Πίνακας εισιτηρίων για το έτος 2001.....	54
5.2.5 Πίνακας εισιτηρίων για το έτος 2002.....	55
5.2.6 Πίνακας εισιτηρίων για το έτος 2003.....	56
5.2.7 Πίνακας εισιτηρίων για το έτος 2004.....	57
5.2.8 Πίνακας εισιτηρίων για το έτος 2005.....	58
5.3 Πίνακας Επισκεπτών στο ανάκτορο της Φαιστού.....	59
5.4 Συνεντεύξεις από αρμοδίους φορείς του τουρισμού.....	60
5.5 Ερωτηματολόγιο.....	67

Κεφάλαιο 6^ο: Επίλογος, Συμπεράσματα και προτάσεις

6.1 Ο Πολιτιστικός Τουρισμός στην 3 ^η Χιλιετία.....	72
6.2 Μελλοντικές Προοπτικές.....	73
6.3 Οι υποδομές του πολιτιστικού τουρισμού.....	74
6.4 Προτάσεις περί πολιτιστικού τουρισμού.....	75
6.4.1 Έργα και προγράμματα.....	75
6.5 Το πρόβλημα έλλειψης γνώσης-εκπαίδευσης και κατάρτισης.....	76
6.6 Ο περίφημος πόλος του Κράτους.....	76
6.7 Να γίνει συνείδηση στο πως οι νέες τεχνολογίες μπορούν να αλλάξουν ριζικά και γρήγορα τα ενδιαφέροντα των υποψήφιων πελατών μας.....	77

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

**Εφημερίδα Πατρίς «Πολιτιστικός Τουρισμός»
Ομοσπονδία Ξενοδοχοϋπαλλήλων Κρήτης
Ανδριώτης Κ.«ΜΕΛΕΤΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ»**

Internet: Πάντειο Πανεπιστήμιο 20/05/06

Ε.Μ.Π 20/05/06

Πάντειο Πανεπιστήμιο 22/05/06

Ε.Ο.Τ

Αρχαιολογικό Μουσείο Κρήτης-Ανάκτορο Κνωσού (γραμματεία)

Ανάκτορο Φαιστού

Πετράτος Γεώργιος :Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού

Σωματείο Ξεναγών Κρήτης

Δρ. Αντώνης Βασιλάκης: Κρήτη